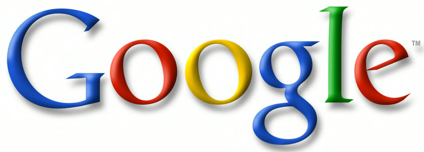
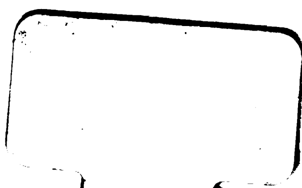

DE RECHTEN VAN DERDEN

BIJ DE

OVEREENKOMST VAN LEVENSVERZEKERING.

DE RECHTEN VAN DERDEN

BIJ DE

OVEREENKOMST VAN LEVENSVERZEKERING.

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP,

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA BEKOMEN MACHTIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

Dr. G. VAN OVERBEEK DE MEIJER,

HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT VAN GENEESKUNDE,

EN MET TOESTEMMING VAN DEN ACADEMISCHEN SENAAT

TEGEN DE BEDENKINGEN DER FACULTEIT IN HET OPENBAAR TE VERDEDIGEN

OP

Woensdag den 27 October 1886, des namiddags te 2 uren,

DOOR

WILSIUS HENDRIK DE SAVORNIN LOHMAN,

GEBOREN TE AMERSFOORT.

'S GRAVENHAGE,

J. VAN GOLVERDINGE & ZOON.

1886.

Aan mijne Ouders.

Bezig zijnde aan een proefschrift over de beteekenis der woorden „boedel" „goederen" en hetgeen daarmede in ons B. W. zamenhangt, kwam mij ook het bekende vonnis door de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht den 31 Maart 1886 gewezen, in handen.

Daar verschillende redenen mij noopten, mijne promotie eerder te doen plaats hebben, besloot ik deze vraag, ofschoon slechts een zeer klein onderdeel van hetgeen ik had willen bewerken, alleente behandelen.

Thans gereed om de Hoogeschool te verlaten, breng ik U, Hooggeleerde Heeren leden der Juridische Faculteit gaarne mijnen dank voor hetgeen gij tot mijne vorming hebt bijgedragen.

In het bijzonder ben ik U, Hooggeleerde Heeren DE GEER, HAMAKER en MOLENGRAAFF, Eere-Voorzitters van Antonius Matthaeus erkentelijk.

En dat Gij, Hooggeleerde Heer HAMAKER, niettegenstaande uwe vele en drukke bezigheden, geen enkel bezwaar maaktet om mijn promotor te zijn, maakt mij dubbel uw schuldenaar.

U, Hooggeleerde Heer LINTELO DE GEER VAN JUTPHAAS, behoef ik niet te zeggen hoezeer ik U dankbaar ben voor alles wat gij voor mij hebt willen zijn, hoeveel ik mij U schuldig beken.

Met vele woorden, ter dezer plaatse, U daarvan te verzekeren is overbodig.

Mijne gezindheid ten uwen opzichte kent Gij daarvoor te goed.

Nogthans, uw naam behoort niet vergeten te worden, als ik hun dankzeg, wien ik, gedurende mijn verblijf aan de Utrechtsche Hoogeschool veel ben verplicht.

I.

§ 1.

Aan wien komt het voordeel eener, ten behoeve van een derde, gesloten levensverzekering toe? [1])

Volgens de Fransche jurisprudentie aan den verzekeringsnemer. [2])

Zij onderscheidt in de overeenkomst van levensverzekering ten behoeve van derden twee rechtshandelingen; de eene wordt verricht tusschen den verzekeringsnemer en den verzekeraar, de ander tusschen den verzekeringsnemer en den derde.

Naar de voorstelling der Fransche juristen verkrijgt de nemer, bij het sluiten der overeenkomst, eerst het

---

[1]) Een overzicht van den stand van dit vraagstuk in Duitschland, Frankrijk, Zwitserland, Oostenrijk en Italië geeft Dr. M. Scherer in Jherings Jahrbücher fur Dogmatik XX (1882) 149—200.

[2]) Zie uit den laatsten tijd een arrest van het Hof van Algiers van 9 Juni 1885 en een vonnis van de Rechtbank te Lyon, van 18 Maart 1885. (Moniteur des Assurances 15 Dec 1885).

bedongen voordeel van den verzekeraar en *schenkt* hij het vervolgens aan den derden, den in de polis genoemden bevoordeelde.

Is deze niet met name genoemd, althans niet zeer duidelijk aangewezen, zoodat de nemer, gedurende den loop der verzekering, over het verzekerd bedrag, naar zijn goedvinden, nu eens ten behoeve van dezen, dan van genen kon beschikken, dan heeft de schenking geen effect, dan blijft het voordeel aan den nemer, van wiens boedel het na diens dood deel uitmaakt en kunnen de crediteuren daarop mede hun vorderingen verhalen. [1])

De Belgische Hoogleeraar Laurent verdedigt dit stelsel en schrijft:

»Le principe nous parait incontestable. On ne peut »disposer d'un droit, que si l'on en est propriétaire; or »les polices d'assurances reconnaissent à l'assuré le droit

---

[1]) Was de derde bij het sluiten der overeenkomst tegenwoordig, dan kende het Hof van Cassatie hem steeds de verzekerde som toe. Zie bijv. het arrest van 25 Maart 1877. Dalloz 77, 1. 241, daar het veronderstelde dat hij die onmiddellijk aannam. Was dat niet het geval, dan konden de crediteuren van den nemer, als de overeenkomst gesloten was, maar de derde nog niet had aangenomen, beslag op de uitkeering leggen, zoodat de bevoordeelde derde niet kon accepteeren. Cf. Defert en Rousseau Code annoté des faillites sur l'art. 574 C. d. C. n°. 6 en een arrest van het Hof van Cassatie van 10 Februari 1880. Dalloz 1880, 1, 170.

Hoe Mr. v. Lookeren Campagne in zijn proefschrift: Opmerkingen over de Overeenkomst van Levensverzekering bladz. 150 schrijven kan: „Niet alleen heeft de jurisprudentie, vooral in Frankrijk, in de meeste gevallen de crediteuren in het ongelijk gesteld" is mij een raadsel.

»de disposer du capital, donc le droit au capital est »dans son domaine." [1])

Is deze redeneering juist?

Ik geloof het niet.

Uit het feit dat de nemer, na het sluiten der overeenkomst, het recht behoudt naar welgevallen de polis te stellen ten name van wien hij wil, volgt niet dat hij eigenaar van het verzekeringsbedrag is, ten minste niet voor *ons* recht.

In art. 1708 B. W. blijft de geldsom, waarover de schenker zich de beschikking voorbehoudt, niet *zijn* eigendom.

Want in al. 2 lees ik:

Indien hij (de schenker) overlijdt, zonder over de geldsom beschikt te hebben, *blijft* het geschonkene in het geheel aan den *begiftigde.*

Het is dus van af het oogenblik der schenking het eigendom van den begiftigde geworden en *blijft* het nù; toch had de gever het recht over die som beschikkingen te maken.

1o. Voorts, indien het waar was, dat den verzekeringsnemer het voordeel uit de verzekeringsovereenkomst toekwam, zou hij het voor zich zelven kunnen vorderen, en dat kan hij niet. De polis van levensverzekering ten

---

[1]) Principes de droit Civil, Tome XXI n°. 235.
Het Belgische Hof van Cassatie 10 Nov. 1874 heeft dit gevoelen omhelsd. (Clunet 1876, 470 vermeld bij Boas en Pimentel. Rechtspraak in zake Levensverzekering).

behoeve van een derde is geen schuldbekentenis van den verzekeraar aan den nemer.

Wel *schijnt* [1]), volgens Mr. Simons, dit argument slechts tegen onze opvatting te pleiten, maar, met Mr. Boas, komt het mij alles afdoende voor. [2])

Want het schijnt mij onmogelijk, dat iemand eigenaar kan zijn van iets dat aan een ander moet worden uitbetaald; en dat toch zou hier het geval zijn, daar de verzekeraar zich niet tot uitbetaling aan den verzekeringsnemer, maar aan een derde verplicht.

Voor zichzelf ontleent de nemer uit de polis *niets*, veeleer ontleent juist omgekeerd de verzekeraar er een recht tegen hem uit (de premie-betaling).

2°. Juist uit het feit, dat den verzekeringsnemer, in de polis, uitdrukkelijk wordt toegestaan, gedurende den loop der verzekering, den naam van den derde in de polis te veranderen, blijkt, dat hij het voordeel *niet overdraagt.*

Indien dat zoo ware, zou hij eene schuldvordering tegen den verzekeraar cedeeren [3]) en, daar deze zich er niet tegen kan verzetten, behoeft hij daartoe ook geen verlof te verleenen, art. 668 B. W.

---

[1]) In een artikel: „de rechten der vrouw op de ten hare behoeve gesloten overeenkomst van levensverzekering". (Verzekeringsbode 14 Maart 1885 n°. 24),

[2]) Themis, April 1886 (47e deel) Zie ook van Lookeren Campagne t. a. p. 109

[3]) Scherer t a. p. 168. Was das oberste Gerichts-Hof zuläszt, ist nichts anderes als die Cession mit Umgehung des Denunciation. Zie ook blz. 177.

De verzekeraar heeft echter het recht om met geen anderen dan den ééns ingevulden naam genoegen te nemen.

Communi consensu is tusschen hem en den verzekeringsnemer bepaald, dat aan A. een zeker bedrag zou worden uitgekeerd; slechts op dezelfde wijze, met *wederzijdsche* toestemming dus, mag dat worden veranderd [1]). Maar in hunne statuten doen de verzekeraars van hun recht afstand en verleenen den nemers verlof, later nog, de polis te stellen ten name van wien zij willen [2]).

Wat alzoo in de oogen van Laurent een erkenning was van het *recht* des verzekeringsnemers blijkt, bij nadere beschouwing, niets dan een goedwilligheid van den verzekeraar. [3])

Maar ik ga verder.

Behoort den nemer het voordeel, dan behoort het ook in aanmerking genomen te worden zoo dikwijls er van zijn vermogen sprake is, zooals bijv. in de artikelen 162*b*, 248, 285*b*, 367*b*, 379 B. W.

---

[1]) Prof. Diephuis. Het Nederlandsch Burgerlijk Regt VI, n°. 460 (2e druk) neemt ook aan, dat het beding ten behoeve van een derde (art. 1853 B W.) niet zonder medewerking van hem, van wien hij heeft bedongen, door hem, die het beding gemaakt heeft, kan worden herroepen of veranderd; „de overeenkomst, die hij met gene heeft aangegaan, kan slechts met beider wil, niet door den zijne alleen vernietigd of *gewijzigd* worden."

[2]) In Engeland is dat verlof trouwens niet onbeperkt; daar nemen de verzekeraars enkel genoegen met de clausule „betaalbaar aan A of diens erfgenamen en rechtverkrijgenden."

[3]) Zie bovendien over het bezwaar om den verzekeringsnemer, als cedens, den bevoordeelden derde, als cessionaris en den verzekeraar, als debitor cessus te beschouwen. Scherer t. a. p. 184.

Hoe ongerijmd dit zou zijn, bewijst reeds de eerste dezer bepalingen.

Volgens art. 162 B. W. is de man gehouden zijne vrouw te beschermen en haar al hetgeen noodig is, volgens zijn staat en zijn vermogen, te verschaffen.

Gesteld, iemand heeft een vermogen van 20.000 gulden, terwijl zijn leven, voor 5.000 gulden, ten behoeve zijner kinderen is, verzekerd

Behoort hem nu het voordeel uit de polis, dan zou hij niet 20.000 maar 25.000 gulden hebben.

Niet alleen heeft hij die niet, maar hij heeft juist, tengevolge zijner levensverzekering, een last op zijn vermogen gelegd; hij moet een premie betalen die van zijn inkomen afgaat.

Stel dat die premie 50 gulden bedraagt.

Zijn jaarlijksch inkomen is dan 950 gulden.

Maar, naar het stelsel der Fransche juristen, zou hij zijne vrouw moeten onderhouden alsof zijn inkomen 1250 gulden bedroeg.

Dat de verzekeringsnemer voor zichzelf uit de polis geen recht heeft op het bedongen voordeel, is dan ook erkend door Mr. Molster [1], door Mr. Boas [2] en door Mr. Levy [3], alsmede door het Fransche Hof van Cassatie bij de

---

[1]) Verzekeringsbode van 17 Jan. 1885 n°. 16.
[2]) Idem 25 April 1885 n°. 30
[3]) Themis 1875, 149.

arresten van 5 April 1867 [1]) en van 10 November 1879 [2]).

De leer, dat de verzekeringsnemer, bij het sluiten der overeenkomst, zelf het voordeel verkrijgt en dat hij het vervolgens aan den bevoordeelden derde schenkt, is in Duitschland verdedigd door Zaun [3]) en door Strippelmann [4]), daarentegen is zij verworpen door Demolombe, die den derden bevoordeelde, bij het sluiten der overeenkomst,

---

[1]) Dalloz, 1867, 1, 221. De advocaat-generaal Descoutures zeide voor het Hof, in zijne conclusie, na de vraag te hebben gesteld: Lorsque le bénéfice de l'assurance a été attribué, soit à un tiers unique, soit à un groupe de personnes collectivement designées, ce bénéfice a pu être à un moment quelconque, considéré comme faisant partie de l'actif ou du patrimoine de l'assuré: La raison de décider négativement cette question est à notre avis fondée sur les principes de droit les plus simples et les moins abstracts à appliquer.

[2]) Dalloz, 1880, 1, 175.

In het oudste mij bekende stuk, dat over deze vraag handelt, (zie Weekblad voor Notarisambt en Registratie n°. 180, 181, 183, 185) wordt de vraag: „verkrijgt de man die ten behoeve zijner vrouw bij eene levensverzekeringmaatschappij een vaste som, te betalen bij zijn overlijden, bedong, door deze overeenkomst tijdens zijn leven eenig goed?" ontkennend beantwoord door de redactie van dat blad.

In n°. 371 idem komt de volgende rechtsvraag voor, die in n°. 372 idem ontkennend beantwoord wordt:

Iemand sterft, nalatende een weduwe met een minderjarig kind. Bij het inventariseeren blijkt dat er meer schuld is dan goed. De echtelieden waren in gemeenschap van goederen gehuwd. De weduwe was lid van een weduwenfonds Aan haar moest na den dood van haar man jaarlijks *f* 800 worden uitgekeerd. Als voogdes aanvaardt de weduwe de nalatenschap onder het voorrecht van boedelbeschrijving en doet voor zichzelven afstand der gemeenschap. Hebben de schuldeischers der gemeenschap eenig recht op de uitkeering, door gemeld weduwenfonds aan de weduwe te doen?

[3]) Arch. f. praktische Rechtsw. N. F. 1. 42.

[4]) Entsch. d. O. A. G. Kassel V 1, beide vermeld bij Scherer t. a. p. 184.

door den nemer, laat *vertegenwoordigen*, wanneer de bevoordeelde derden ten minste de minderjarige kinderen van den verzekeringsnemer zijn, parce qu'elle (la stipulation) est reputée, acceptée en son nom, par son père en sa qualité d'administrateur légal ou de tuteur [1]).

Maar, daargelaten nog de vraag, wat men hebbe te denken, als de bevoordeelde derden andere personen zijn, geloof ik met Scherer [2]), dat het steeds »ein juristisches Räthsel" zal blijven, hoe de verzekeringsnemer, de vader, bij hetzelfde contract, eerst zelf optreden en daarna, zonder dat er verder iets gebeurt, plotseling, als vertegenwoordiger zijner kinderen verschijnen kan.

Want men houde wel in het oog, dat de bevoordeelde derden er hun recht aan ontleenen, dat het, ten hunnen behoeve gemaakte beding, dat, eerst door den vader, zelfstandig, motu proprio, wordt gesloten, jure representationis door hem, voor hen, wordt aangenomen. Men zal het Scherer moeten toestemmen: Diese Construction bietet ein unnatürliches Bild.

---

§ 2.

Ontleent de verzekeringsnemer nochtans, aan de polis, niet eenig recht voor zich zelven?

---

[1]) Cours de C. Napoléon Tome. XXIV n° 254.
[2]) t. a p 185

Verkrijgt hij, die op zijn hoofd, ten behoeve van een ander, een contract met eene maatschappij van levensverzekering sluit en de vastgestelde premie betaalt, zonder verkrijging van eenig recht op uitkeering, niet, tijdens zijn leven, na verloop van tijd, een zeker »recht", hetwelk voor waardebepaling vatbaar is, waarover hij kan beschikken en dat bij vooroverlijden moet gerekend worden tot »goed", behoorende of tot de gemeenschap of tot de nalatenschap?, zoo vroeg men.

Want de, door den nemer betaalde, premie wordt, na aftrek der administratiekosten, als reserve opgelegd, uit welke reserve de verzekeraar later de verschuldigde uitkeering doet.

De verzekeraar krijgt, gedurende den loop der verzekering, van den nemer, een zeker bedrag in handen, dat hij bewaart en dat het zijne blijft en, bij ontbinding der overeenkomst, dus van de maatschappij kan teruggevorderd worden.

De statuten en reglementen der levensverzekeringmaatschappijen geven dan ook inderdaad den verzekeringnemer op de reserve recht, want bijna allen verbinden zich om, voor het geval, dat, door den verzekeraar of door den wettigen eigenaar van de polis, opheffing van het contract gevraagd wordt, de polis terug te koopen, mits de verzekering gedurende een bepaalden tijd (meestal 3 jaren), van kracht is geweest.

Recht op *uitkeering* heeft de verzekerde; recht op *de reserve* de nemer en op hoeveel reserve de nemer recht

heeft, hangt natuurlijk af van het aantal premiën dat hij betaalde [1]).

Maar die beschouwing is onjuist. De nemer heeft geen recht op de reserve, en de betaalde premiën blijven niet het eigendom van den nemer, en worden niet, na aftrek der noodzakelijke kosten, voor *hem*, door den verzekeraar, opgelegd.

De betaalde premiën worden het eigendom der maatschappij en vormen haar operatie-kapitaal.

Mijne premiën dienen niet slechts om het kapitaal te vormen, dat *ik*, als uitkeering, na mijn dood, ten behoeve van A. heb bedongen, maar zij dienen mede om hetgeen de verzekeraar, na den dood van *mijn buurman* betalen moet, te dekken, en hetgeen, als reserve, uit ons beider premiën, wordt opgelegd, zal straks aan een derde worden uitgekeerd.

Geen nemer kan dan ook zeggen: de verzekeraar heeft van mij een kapitaal van *f* 1500 in handen, want ik heb dat bedrag aan reserve betaald.

De premiën, die de nemers betalen, blijven niet hun eigendom, maar worden het eigendom der verzekeraars en indien zij zich verbinden om, bij het verbreken der overeenkomst, een gedeelte terug te geven, is het niet omdat zij den nemer diens rechtmatig eigendom teruggeven, want dan zouden zij met een gedeeltelijke teruggaaf niet kunnen volstaan, maar omdat het hard zou zijn,

[1]) Smid in Weekblad voor Notarisambt en Registratie n° 374.

indien de nemer niets terug ontving van het geheele bedrag dat hij, nu de verzekering ontbonden is, zonder er iets aan te hebben, betaalde [1]).

---

§ 3.

Maar wat heeft men bij de gemengde of immer trekkende verzekering te oordeelen?

Hier bedingt de verzekerde wel voor zich zelven, hier heeft hij recht ten bedrage van de verzekerde som, hier komt hem ook wel degelijk het voordeel uit het contract toe.

Het Hof van Cassatie in Frankrijk heeft den 7 Februari 1877 [2]), vernietigende een arrest van het Hof van Rouaan van 24 Juli 1875 [3]), ook als »onbetwistbaar" aangenomen, dat eene verzekering, door A., op zijn eigen leven genomen, en betaalbaar aan hem zelven wanneer hij den leeftijd van 50 jaren zou hebben bereikt en anders aan zijne kinderen, of bij gebreke van kinde-

---

[1]) Zeer duidelijk is het hier behandelde aangetoond door David J. Samot, in de Economist van 1884. I. 265.

Ook Mr M. Th. Goudsmit, Handelingen der Nederl. Juristen-vereeniging 1884, I, 178, grondt zijn gevoelen, dat men bij ontbinding der overeenkomst den verzekerde een deel der reserve terug moet geven op de billijkheid.

Bulletin 201 van de Algemeene (aangehaald in den Verzekingsbode van 1886 n°. 24) eindigt: In waarheid hoe moeilijk men den afkoop maakt, hoe grooter dienst men bewijst aan den verzekerde zelven (nemer) en aan de maatschappij (verzekeraar).

[2]) Dalloz, 1877, I, 337.

[3]) Idem 1876, II, 182.

ren aan zijne erfgenamen of rechtverkrijgenden, deel uitmaakte van het vermogen van A:

»Puisque d'une part, il devait en profiter personnel»lement, s'il vivait jusqu'à l'age de cinquante ans, et »que d'autre part, il s'était réservé le droit d'en dispo»ser à sa volonté."

Het Hof van Amiens, dat 19 December 1877 vervolgens over de zaak moest oordeelen, vereenigde zich met deze jurisprudentie, terwijl de, tegen dit arrest aangeteekende cassatie, (schending van art. 1121—1134 en verkeerde toepassing van art. 1121 C. C.) den 27 Juni 1879 verworpen werd [1]).

En in 1881 was het Hof van Cassatie van de deugdelijkheid dezer gronden zoozeer overtuigd, dat het, in een geding, waarin de curator het bedrag van een gemengde verzekering, na overlijden van den man, gevorderd had, hetgeen ter eerster instantie ontzegd, in appel, in strijd met de conclusie van het O. M. werd toegewezen, den eisch tot cassatie verwierp op dezen eenigen grond:

»Attendu qu'en contractant avec la Compagnie d'as»surance générale B. a d'abord acquis pour lui même, »puis transmis à sa femme, à titre de donation, confor»mement aux principes des artt. 1121 et 1973 C. C. le »droit au capital assuré, que si aux termes de l'art.

---

[1]) Dalloz 1879, 1, 230: Attendu que dans l'éspèce, la propriété du capital assuré était acquise à Lebel du jour du contrat et faisant partie du patrimoine, jusqu'aux termes de la convention, ce dernier devait en profiter personnellement s'il atteignit l'age de cinquante cans.

»564 C. C. la femme ne peut excercer, dans la faillite »du mari, aucune action à raison des avantages, portés »au contrat de mariage, elle ne peut à plus forte rai»son se prévaloir des libéralités que le mari lui aurait »fait pendant le mariage, qu'il suit qu'en faisant droit »à la réclamation du syndic, l'arrêt attaqué n'a violé »ni faussement appliqué aucun des articles cités." [1])

Ofschoon door het hoogste rechterlijke college van Frankrijk genomen, kan ik mij met deze beslissingen niet vereenigen.

Men heeft er bij uit het oog verloren, dat bij een gemengde verzekering de nemer bedingt, dat hem de verzekerde som zal worden uitgekeerd, *als hij een zekeren leeftijd zal hebben bereikt* en, dat dus, vóór dien tijd, vóór het bereiken van dien zekeren leeftijd, er geen aanspraak op dat voordeel bestaat.

De nemer is *nu* nog geen eigenaar.

Hij zal het zijn als hij zijn 50e jaar bereikt.

En bereikt hij dat niet, dan houdt de verzekeraar het bedrag der uitkeering in zijne kas.

Dat de nemer bij de gemengde verzekering, van het sluiten der overeenkomst, tot aan zijn dood, of den dag, waarop hij den vastgestelden leeftijd zou hebben

---

[1]) Te vinden in den Moniteur des Assurances. XIII, 392.

Geen wonder, dat de Moniteur er bij voegt:

„Comme on le voit, jamais question plus grave, plus originale, plus moderne, n'a été tranchée avec aussi peu de phrases et aussi peu de raisons."

bereikt, slechts een *kans* heeft, en bracht het er toe, te spreken van een »*proprieté acquise du jour du contrat.*"

Maar evenmin is het juist als Mr. Boas schrijft: [1])

»Waar is het, dat de nemer een *conditioneele* vorde-»ring heeft; dit wettigt echter de conclusie niet, dat zij »deel uitmaakt van het vermogen van den nemer. De »*voorwaarde* bij deze soort van verzekering is, dat de »nemer op den bij overeenkomst bepaalden tijd nog in »leven is, *dus een opschortende voorwaarde.*

»Sterft nu de nemer vóór den overeengekomen tijd, »dan is het zeker, dat de gebeurtenis, waarvan zijn »vorderingsrecht afhing, niet zou plaats hebben; de »voorwaarde ontbreekt en bijgevolg vervalt te verbinte-»nis ten zijnen aanzien."

De gemengde overeenkomst van levensverzekering is geen *voorwaardelijke* verbintenis tusschen verzekeraar en nemer; de verzekeraar is niet aan den nemer onder eene voorwaarde verbonden, zoodat er, zoolang de voorwaarde niet vervuld is, geen verbintenis tusschen beiden zou bestaan. (art. 1259 B. W.)

Dit aan te nemen is twee geheel onderscheidene zaken, voorwaardelijke verbintenissen en kansovereenkomsten, dooreen warren.

Helder en in weinige woorden heeft Mr. Goudsmit

---

[1]) In den Verzekeringsbode van 30 Mei 1885, n°. 35, en in Themis, (Aprilnommer '86) 47e deel, blz. 233. (Wij cursiveeren).

het onderscheid tusschen beide uiteengezet toen hij schreef: [1])

»De Oostenrijksche wetgever verwarde een kanscon-»tract met de overeenkomst onder een voorwaarde.

»Toch bestaat tusschen beiden aanmerkelijk verschil, »dat met bewonderingswaardige helderheid door Paul »Pont [2]) in de volgende woorden is aangewezen: »Le »»contrat aléatoire," zegt hij, »s'accomplit inévitable-»»ment quel que soit, l'événement; en ce qu'il est donné »»au hasard, non pas de décider si le contrat aura son »»effet, mais seulement quel sera son effet, tandis que »»dans l'engagement conditionel, le contrat n'existe qu'au-»»tant que l'événement arrive, son effet étant suspendu »»jusque là." Bij de voorwaardelijke overeenkomst »slechts een kiem van verbintenis; wordt de voorwaarde »niet vervuld, zij wordt in hare geboorte verstikt.

»Bij het kanscontract is de verbintenis niet door de »onzekere gebeurtenis opgeschort, maar vindt veeleer »daarin haar grond. Het plaats grijpen der gebeurtenis »beslist alleen wie winner of verliezer zijn zal.

»Ik koop b. v. van een jager voor een bepaalde som »wat hij op een dag schieten zal, al schiet hij niets, »toch moet ik betalen. Zeg ik daarentegen: als gij een »haas van de jacht te huis brengt, koop ik dien van »U, — komt hij terug met ledigen zak, dan vervalt de

---

[1]) Het begrip en wezen der kansovereenkomsten, bladz. 29.

[2]) Explication théorique et pratique du Code Napoléon. I, 265.

»geheele verbintenis," »le contrat (beter ware l'obliga-»tion) n'aura jamais existé."

---

§ 4.

Dat een polis van levensverzekering »aan order" van den verzekeringsnemer of »aan toonder" betaalbaar gesteld, na den dood des nemers, deel van zijn boedel uitmaakt, is door de Fransche Jurisprudentie herhaaldelijk beslist [1]) omdat zij, wanneer de nemer zich, op die wijze, de bevoegdheid had voorbehouden, tot het laatste toe, een derden gerechtigde aan te wijzen, daaruit meende te moeten opmaken, dat het zijne bedoeling was, dat het verzekerd bedrag, hem zou blijven toebehooren.

Na de uiteenzetting in § 1 gegeven, geloof ik bij deze bedenking niet lang te moeten stilstaan.

Wij zagen, dat uit het feit, dat de verzekeraar den nemer toelaat, gedurende de verzekering, den naam van den derde te veranderen, mits hij hem daarvan kennis geve, niet volgt, wat Laurent daaruit afleidt, n.l. dat hij het recht zou erkennen van den nemer op het uit te keeren voordeel.

Uit het feit, dat het den nemer toegestaan wordt de polis aan toonder of aan order te stellen en, gedurende den loop der verzekering, het voordeel te geven aan wien

[1]) Zie Tribunal de Commerce de Colmar, 19 Dec. 1864. Dalloz 1865, II, 93. Hof van Cassatie 20 Dec. 1876. Dalloz 1877, I, 504. Idem 10 Febr. 1880. Dalloz 1880, I, 169.

hij wil, *zonder* den verzekeraar daarvan kennis te geven, volgt dat evenmin [1]).

Want tusschen een polis »aan toonder" of »aan order" en een polis ten name van een bepaald persoon, als men dien naam, met voorkennis van den verzekeraar, mag wijzigen, bestaat slechts verschil van vorm. De polis ten name van een bepaald persoon, geeft men aan een ander *met medeweten des verzekeraars;* de polis aan order, of aan toonder, zonder dat.

Voor Laurent [2]) maakt het dan ook geen verschil.

Hij schrijft:

»Quant à l'obligation que la compagnie contracte en»vers l'assuré, elle n'a rien d'aléatoire, le montant en est »fixé par la police, et il reste, invariable quelle que soit »la durée de la vie de l'assuré. De la suit que le droit »de l'assuré au capital lui est acquis irrévocablement du »jour du contrat; il n'y'a que l'exigibilité qui soit dif»ferée jusqu'au jour de son décès. Or, un droit acquis »quoique exigible seulement à la mort du créancier, »est dans son patrimoine, les polices le reconnaissent, »puisqu'elles stipulent que le capital est payable aux »heritiers, où à l'ordre de l'assuré ou aux personnes »qu'il se reserve d'indiquer."

---

[1]) Zoo ook Mr. Foest in zijn proefschrift: „Iets over levensverzekering" 108: „Verzekeraar en verzekeringsnemer zijn volkomen vrij in het stellen van de voorwaarden der verzekering. Wil de verzekeraar zich verbinden tot uitkeering aan toonder, ik zie daarin geen bezwaar; alleen zal het dan later moeten blijken, dat de toonder is rechthebbende.

[1]) t. a. p. 275.

§ 5.

Behoort den verzekeringsnemer het voordeel uit de overeenkomst niet, dan maakt de, door den verzekeraar, na zijn dood, uit te keeren som, ook geen deel uit zijner *nalatenschap*, en komen, als de polis niet aan een met name genoemden derde, maar aan »de erfgenamen" betaalbaar is gesteld, deze niet *jure hereditario* maar *jure proprio* op.

Uit art. 880 B. W. blijkt dat de nalatenschap bestaat uit de goederen die den overledene hebben behoord.

Het voordeel uit de verzekerings-overeenkomst. behoorde hem niet.

Hij laat het dus ook niet na [1]).

---

[1]) Mr. van Lookeren Campagne t. a. p. 105—109, heeft nog vier andere gronden, waarom hij meent dat het uit te keeren voordeel, geen deel van de nalatenschap des nemers uitmaakt en dus niet onder het bereik der crediteuren valt.

1°. Omdat de publieke opinie dezen kant uitwijst

2°. Omdat ook de Fransche jurisprudentie van dat gevoelen is (wat wij zagen dat niet het geval was).

3°. Omdat het niet aan te nemen, is dat de wetgevende macht er een oogenblik aan gedacht zou hebben, dat door de gedwongen bijdragen door militairen en ambtenaren, ten behoeve van weduwen en weezen, niet alleen werd gezorgd voor de materieele belangen der nagelaten betrekkingen, maar ook voor die van de eventueele schuldeischers.

4°. Omdat doelmatigheidsgronden er voor pleiten; menig bonus pater familias getroost zich de opoffering der premiebetaling niet, als hij niet zeker weet, dat zijne spaarpenningen buiten het bereik van de crediteuren zullen vallen.

Ook bij de beraadslagingen over de successie-wet kwam deze vraag ter sprake en erkende de Regeering, dat weduwen- of weezen-pensioenen, lijfrenten en wat dies meer zij, niet in den boedel behooren. Zie Sprenger

Jure hereditario vordert de erfgenaam wat de erflater nalaat, d. i. *de erfenis* (art. 881 B. W.).

De verzekerde som maakt geen deel der erfenis uit, wordt niet nagelaten; krachtens zijn erfrecht kan de erfgenaam haar dus niet opvorderen [1]).

De regelen van de verdeeling van nalatenschappen in art. 900—907, 909, 910, 912 en 918 B. W. zijn dan ook op het verdeelen der, »ten behoeve der erfgenamen", verzekerde som niet toepasselijk.

De daartoe gerechtigden ontvangen ieder hun aandeel pro rata voor zoover de nemer daaromtrent niets heeft bepaald.

Een zoodanige beschikking geeft echter tot enkele opmerkingen aanleiding.

Op grond van art. 908 B. W. kunnen bijv. bloedver-

---

van Eyk: „De Wetgeving op het Recht van Successie en van Overgang bij overlijden" (2e deel, bijgewerkt door Vroom) n°. 8. Zelf is hij, zie idem n° 16, ook van oordeel, dat bij hetgeen tot de nalatenschap behoort of uit den boedel wordt geërfd, of verkregen sommen, ontvangen van een maatschappij van levensverzekering, die krachtens overeenkomst moesten betaald worden bij den dood van den nu overledene, niet in aanmerking komen.

[1]) Zeer juist schrijft Mr. Molster in de verzekeringsbode van 17 Januari 1885 n°. 16: „Tot de nalatenschap van den erflater behoort alleen datgene, wat de overledene bezat op het oogenblik van zijn overlijden, niet datgene wat zijne erven tengevolge van zijn overlijden verkrijgen". Het is m. i. dan ook niet juist en geeft aanleiding tot verwarring, wanneer die schrijver t. z. p. bij het onderzoek of van een polis van levensverzekering, successierecht moet worden betaald, onderscheid makend of de polis ten behoeve van een met name aangewezen derde of ten behoeve van erfgenamen luidt, het eerste geval niet, het tweede wèl quaestieus noemt. *Quaestieus* zijn zij geen van beiden.

wanten, die den overledene verder dan in den 12den graad bestaan, de, aan de erfgenamen, verzekerde som niet vorderen,

Zij zijn geen »erfgenaam" en om de som te kunnen ontvangen moet men dat zijn. Om dezelfde reden, moet, indien in de eene linie geen bloedverwanten van den graad waarin men erven kan, d. i., indien in de eene linie geen erfgenamen zijn, ingevolge al. 2 van hetzelfde artikel, het verzekerd bedrag aan de andere linie worden uitgekeerd.

Ingeval van art. 912 B. W. krijgen de natuurlijke kinderen de verzekerde som, daar zij »de erfgenamen" van den overledene zijn en alzoo aan de gestelde voorwaarden om te kunnen ontvangen, voldoen.

Door Houthuizen is beweerd, dat aangezien »de erfgenamen" *jure proprio* en niet *jure hereditario* de verzekerde som ontvangen, »de erfgenaam die verwerpt," zijn aanspraak op de uitkeering, niettegenstaande art. 1104 B. W., behoudt. [1])

De fictie van art. 1104 B. W. zou alleen de *verworpen nalatenschap* gelden en dit artikel eigenlijk moeten luiden: De erfgenaam, die de nalatenschap verwerpt, wordt geacht nooit erfgenaam (van die nalatenschap) geweest te zijn. Voorts schrijft hij:

»Ten opzichte van al hetgeen niet tot de nalatenschap »behoort, ontdoet men zich, door de verwerping niet

---

[1]) Quaestiën over Levensverzekerings-contracten pag. 15—17.

»van de hoedanigheid van erfgenamen. Even als een »*zoon*, die, de nalatenschap zijns vaders verwerpende, niet »ophoudt diens kind te wezen, en dus dat »kindschap" »behoudt, zoo blijft, ook bij verwerping, behouden des »bevoordeelden erfgenaamschap, »een hoedanigheid aan »»zijn persoon verbonden, hem geheel eigen en van hem »»onafscheidelijk."

»Indien een erflater stichter is van een asyl, waarin »bij voorkeur zijne erfgenamen moeten worden opgeno»men, zou dan zoo'n erfgenaam de opname kunnen »worden betwist, omdat hij des stichters nalatenschap »heeft verworpen? Immers neen!

»Welnu, kan een verzekerde som niet insgelijks be»schouwd worden als een soort van stichting — een »beurs bij voorbeeld — wier uitkeering, in ééns of bij »gedeelten, den erfgenaam evenmin kan worden betwist; »zelfs al heeft ook de bevoordeelde de nalatenschap des »verzekerden verworpen."

Het antwoord moet m. i. ontkennend zijn.

Ongetwijfeld is het volkomen waar, dat ik mijne *persoonlijke* hoedanigheid niet kan verwerpen en dat iemand, de nalatenschap zijns vaders verwerpend, niet ophoudt diens kind te wezen.

Maar dat bewijst niets.

Art. 1104 zegt, dat de wet ieder, die verwerpt, beschouwt als *nooit* erfgenaam te zijn geweest, als *nooit* die hoedanigheid te hebben gehad; de wet zegt: »zoo

»dikwijls er over »de erfgenaam" gehandeld wordt, be- »schouw ik u als er nimmer te zijn geweest."

Zal men nu, niettegenstaande deze ondubbelzinnige uitspraak, toch zoo iemand toekennen wat hij alleen, omdat hij »erfgenaam" is, vorderen kan?

Men komt dan tot een zeer vreemd resultaat.

Immers, wanneer den verzekeraar de uitkeering wordt gevraagd en deze over de rechtmatigheid der aanspraken twijfelt, zal de verwerper zijn recht gronden op het feit, dat de polis aan »de erfgenamen" luidt en hij tot hen behoort.

En dan zal de verzekeraar, ofschoon de wet zoo duidelijk mogelijk verklaart. dat de verwerper geacht wordt *nooit* erfgenaam geweest te zijn, toch moeten uitkeeren en iemand, die, door de wet, ipsis verbis, verklaard wordt *nooit erfgenaam geweest te zijn*, moeten behandelen alsof hij het *wel* is.

Dit is m. i. ongerijmd.

De qualiteit van erfgenaam is geen natuurlijke maar eene juridische eigenschap. De wet geeft haar aan hem die haar wil aannemen. Die haar weigert aan te nemen, krijgt en heeft ze niet. [1])

Mr. van Lookeren Campagne [2]) voert tegen het hier

---

[1]) Prof. Opzoomer. Burgerlijk Wetboek verklaard, IV 422, (2e druk), schrijft ook kortweg: Het gevolg der verwerping kan voor den verwerpende zelf geen ander zijn, dan dit, dat hij geacht wordt nooit erfgenaam geweest te zijn.

[2]) t a p bladz. 111.

verdedigde aan, dat het zou strijden »met de kenne»lijke bedoeling van den verzekerde (verzekeringsnemer) »die zich waarschijnlijk alleen daarom bediend heeft van »de uitdrukking »erfgenamen" omdat het hem voor alsnog »niet mogelijk was, den persoon, dien hij op het oog had, »met name aan te wijzen," wat mij een zeer zwak argument voorkomt, want wetsbepalingen moeten ook toegepast worden als zij in strijd zijn met de kennelijke bedoeling van partijen [1]).

Verkoopen de erfgenamen echter de hun opengevallen erfenis, dan zullen zij hun aanspraak op het, door den verzekeraar, uit te keeren voordeel behouden, want de wet bepaalt niet, dat hij, die een erfenis *verkoopt*, geacht wordt nooit erfgenaam geweest te zijn [2]).

---

§ 6.

Maakt de verzekerde som geen deel uit van de nalatenschap des verzekeringsnemers, dan behoeft er, door den bevoordeelden »erfgenaam", ook geen successierecht van te worden betaald. Art. 1 van de wet »op het recht van

---

1) Het Hof van Colmar, 27 Februari 1865. Dalloz 1865, II, 94 heeft ook beslist, dat het niets ter zake doet of de erfgenamen al dan niet verwerpen. Een arrest, dat niet zonder critiek is gebleven. Zie de noot der uitgevers er onder.

2) Ten onrechte stelt Houthuyzen t. a. p. bladz. 16 verkoopen en verwerpen in gevolgen gelijk.

successie en van overgang bij overlijden" (13 Mei 1859 aangevuld bij de wetten van 28 Mei 1869 en 9 Juni 1878 [1]) bepaalt:

»Er wordt onder den naam van *recht van successie* »een belasting geheven, van de waarde van alles wat »geërfd of verkregen wordt in den boedel van een inge- »zetene des Rijks door zijn overlijden" of zooals dat art. in verband met art. 46 eigenlijk luiden moet: [2])

»Er wordt onder den naam van recht van successie »eene belasting geheven van de waarde van alles wat, na »aftrek van de schulden en lasten, door ieder der erfge- »namen, geërfd wordt uit den boedel van een ingezetene »des Rijks door zijn overlijden."

Enkel dus van datgene wat geërfd wordt uit den boedel van een overledene, d. i. van zijn nalatenschap, betaalt de erfgenaam successierecht.

Van wat *wel* bij iemands dood maar *niet* uit de nalatenschap verkregen wordt, is dat recht niet verschuldigd.

Zoo dacht men daarover ook bij de beraadslagingen over de successie-wet [3]); want toen de minister Vrolijk, in art. 1 van zijn ontwerp, de woorden »in den boedel" als nutteloos wilde weglaten, verzette de 2e Kamer zich daartegen, omdat weduwen of weezen pensioenen, levens-

---

[1]) Stbl. n°. 36, 95 en 95.
[2]) Sprenger van Eyk t. a. p. bladz. 93.
[3]) Sprenger van Eyk t. a. p. n°. 8.

verzekeringen en dergelijke, anders in de toepassing der wet zouden vallen, dewijl zij *dóór* het overlijden worden verkregen, maar niet door den overledene worden nagelaten *en dus per se niet aan het recht van successie onderworpen behooren te worden* [1]).

Dat er geen successie-recht verschuldigd is, is ook beslist door de Rechtbank van Saverne 26 Mei 1869 [2]), die de eisch van den fiscus afwees op grond »que les »droits de mutation ne peuvent donc être exigibles »sur un capital, qui ne fait pas partie du patrimoine »du défunt et qui n'est dû ni à sa succession ni à ses »héritiers en qualité d'heritiers."

De uitspraken, waarbij beslist werd, dat van het »aan de erfgenamen" verzekerd bedrag wel successierecht moet worden betaald, gaan dan ook allen uit van de overweging, dat de bevoordeelden het verzekerd bedrag uit den *boedel* des nemers ontvingen [3]).

---

[1]) Mr. Molster. (Verzekeringsbode 17 Jan. 1885 n°. 16) oordeelt op den zelfden grond, dat er van een polis van levensverzekering geen successie-recht betaald moet worden en schrijft zeer juist: „Tot de nala„tenschap van de erflater behoort alleen al datgene wat de overledene „bezat op het oogenblik van zijn overlijden."

„De erflater zelf heeft geen recht uit de polis gedurende zijn leven, „dat recht onstaat na, en ten gevolge van den dood, maakt daarom „geen deel der nalatenschap uit"

Zie ook Mr. Lod. S. Boas in idem 21 Jan. 1885 n°. 18.

[2]) Dalloz, 1870, III, 13.

[3]) Bijv. die van het Hof van Rouaan, 20 Juni 1868 Dalloz, 69, II, 120, die van de Rechtbank te Lille 24 Dec. 1868. Dalloz, 69, III, 71 en het Hof van Cassatie 7 Febr. 1872, dat het zoo even aangehaalde vonnis van de Rechtbank van Saverne vernietigde.

Zoo lezen wij bijv. in den Verzekeringsbode van 27 Dec. 1884 n°. 13 [1]).

»Ik zie niet in waarom van een polis van levensverzekering geen successie-recht zou moeten worden betaald. M. i. geldt hier de algemeene regel: *Ook een dergelijke polis behoort tot de activa.*" [2])

Ware hun uitgangspunt juist geweest, hun slotsom zou ook waarschijnlijk overeenkomstig mijne opvatting luiden.

Mr. Simons bespreekt afzonderlijk het geval, dat de polis door den man (verzekeringsnemer) op naam zijner vrouw is gesteld [3]).

Hij oordeelt, wij zullen later zien waarom, dat de derde bevoordeelde, als die de echtgenoot van den verzekeringsnemer is, slechts wat er van het verzekerde bedrag, na aftrek der betaalde premiën, overblijft, kan bekomen.

Bestond er tusschen beiden gemeenschap van goederen of gemeenschap van winst en verlies, dan valt dat overschietend bedrag in de gemeenschap, de erfgenamen van den man ontvangen daarvan de helft, en moe-

---

[1]) Van de hand. van Mr Simons. In den Verzekeringsbode van 14 Maart 1885 n°. 24 kwam hij op deze meening terug.

[2]) Deze voorstelling werd bestreden in een ingezonden stuk in de Verzekeringsbode van 3 Jan. 1885 n° 14

[3]) Verzekeringsbode 28 Maart 1885, n°. 26. Als de polis ten name van de erfgenamen is gesteld, is Mr. S. van het gevoelen van het Fransche Hof van Cassatie.

ten voor die helft, natuurlijk ook successie-recht betalen.

Deze uitkomsten, die op de overweging berusten, dat de derde bevoordeelde, bij de overeenkomst van levensverzekering, onmiddellijk, bij het sluiten van het contract, »een recht op het bedrag der assurantie" verkrijgt, zijn daarom, zooals wij beneden zullen aantoonen, onjuist.

De zaak is, in Frankrijk, geregeld bij de wet van 21 Juni 1875 [1]), die bepaalt, dat »droits de mutation par »décês" moeten betaald worden van »les sommes rentes, »et émoluments quelconques, dus par l'assureur à »raison du décès de l'assuré."

Ten onzent heeft het bestuur der Registratie herhaaldelijk beslist, dat van het verzekerd voordeel successierechten moeten worden betaald door den erfgenaam ten wiens behoeve de verzekering gesloten werd [2]). Het stelde zich daarbij op het standpunt van het Fransche Hof van Cassatie, wat zeer duidelijk uit een der laatste uitspraken blijkt, en van welk standpunt mij die beslissingen ook volkomen correct schijnen [3]).

---

[1]) Zeer scherp wordt deze wet beoordeeld in l'Argus, 1 Febr. 1885, n°. 258.

De Rechtbank van Carpentras heeft 11 Aug. 1885 uitgemaakt dat dit recht enkel verschuldigd als de derde, bij de levensverzekering, à titre gratuit is bevoordeeld Het geheele vonnis te vinden in l'Argus 15 Oct. '85, n°. 295.

[2]) Een dezer, uit den jongsten tijd dagteekenende beslissingen, mocht niet de goedkeuring wegdragen van Mr. van den Helm die haar, in een ingezonden stuk, in het Utrechtsch Dagblad, medegedeeld in den Verzekeringsbode van 7 Maart 1884, als een curiosum vermeldde.

[3]) Periodiek Woordenboek, n°. 7038.

Door A. werd op den 20 November 1865 met de, te Amsterdam gevestigde, Naamlooze Vennootschap »Nederland" eene overeenkomst tot verzekering bij overlijden aangegaan.

Volgens de, van die overeenkomst, opgemaakte akte of polis, verbond zich de Vennootschap »Nederland" op de daarbij vastgestelde voorwaarden, om, bij het overlijden van A., de som van *f* 1000 te betalen aan zijne erven of rechtverkrijgenden, terwijl A. zich daartegenover verbond tot betaling van een premie van *f* 37.28 's jaars, in drie maandelijksche termijnen van *f* 9.32, te beginnen met 1 December 1865 tot na zijn overlijden. A. overleed op den 2 Januari 1882. — De vraag werd gedaan of de vordering, der, bij de voormelde overeenkomst, bedongen uitkeering, bij zijn overlijden, al dan niet in de memorie van aangifte van zijne nalatenschap, onder de bestanddeelen van die nalatenschap moest worden aangegeven, welke vraag toestemmend beantwoord is op de volgende gronden:

»*De voormelde overeenkomst bevat de verbintenis van* »*de vennootschap* »*Nederland" om aan den erflater, bij* »*zijn overlijden, f 1000 te betalen en alzoo eene stipulatie* »*met onzekeren vervaldag (dies incertus quando certus an)* »*immers sterven moet iedereen. De daarbij aangegane* »*verbintenis van den sehuldenaar (de vennootschap* »*Ne-*»*derland") wordt alzoo niet eerst na den dood van den* »*schuldeischer (den erflater) geboren. Integendeel, de* »*schuldeischer heeft dadelijk, bij het sluiten der overeen-*

»komst, de vordering der bedongen uitkeering tegen den »schuldenaar; slechts de betaling wacht op den dood van »den schuldeischer en geschiedt dus aan zijne erfgenamen »of rechtverkrijgenden.

»Aangezien alzoo volgens de, van de overeenkomst op- »gemaakte, akte de erflater, dadelijk, bij de opmaking »dier akte, de vordering der bedongen uitkeering, tegen de »vennootschap »Nederland", had, zoo was die vordering »ook in zijn boedel en moet dientengevolge die vordering, »volgens art. 1 in verband met art. 10 der wet op het »recht van successie, voor de regeling van dat recht onder de »bestanddeelen zijner nalatenschap worden aangegeven."

Vervolgens wordt gewezen naar de reeds vermelde arresten van het Hof van Cassatie in Frankrijk van 7 Februari 1872 en van 15 December 1873, Dalloz 1874, I, 113. [1])

Het is klaar, wat men heeft willen zeggen; en uit deze beslissing blijkt duidelijk, dat het bestuur der Registratie zich, evenals het Hof van Cassatie, voorstelt, dat de nemer het voordeel, hetwelk hij voor den derde bespreekt, zelf verkrijgt, en daaruit al de gevolgen in dit hoofdstuk behandeld, afleidt.

Maar ik vraag; hoe kan den verzekeringsnemer het verzekerde voordeel toekomen; hij bedingt *niets* voor zichzelven; ook niet, dat hij kan vorderen *na* zijn dood. Dit zou iets onmogelijks zijn en de verbintenis ware

---

[1]) Zie voorts de verdediging der beslissing van idem n°. 7120.

nietig. Hij *verkrijgt* geen vordering voor zich. Hij bedingt dat *anderen* eventueel zullen kunnen vorderen

Erkent men de juistheid dier tegenwerping, die ik geloof niet te ontkennen is, dan valt daarmede ook het geheele systeem.

Deze beslissing van het bestuur der Registratie geeft mij nog aanleiding tot eene andere opmerking.

Bij de woorden: »slechts de betaling wacht op den dood van den schuldeischer en geschiedt dus aan zijne erfgenamen of rechtverkrijgenden" wordt in een noot verwezen naar Diephuis, Handelsrecht, III, 207, 2e druk, Levy, Themis 1875, 121—164 en § 2 van het voorloopig verslag der Tweede Kamer op het Ontwerp van de Wet van 1 Juni 1875 waarbij art. 302 van het W. v. K. is gewijzigd.

Moet dit beteekenen dat gemelde auteurs het met het bestuur der Registratie eens zijn?

Ik moet dan opmerken, dat bij prof. Diephuis in het aangehaalde werk noch op die plaats noch ergens elders iets over deze zaak voorkomt, terwijl Mr. Levy de tegenovergestelde meening verdedigt en op bladz. 147 van zijn opstel schrijft: »Het tweede punt, zooeven be- »doeld, schijnt, evenzeer bij deze gelegenheid, wettelijk »geregeld te moeten worden. Te weten, de vraag of de »verzekeringssom deel uitmaakt der nalatenschap van »hem, die, ten bate van nabestaanden of rechtverkrij- »genden, zijn eigen leven heeft doen verzekeren. De rechts- »gevolgen van de beantwoording dier vraag in dezen of

»genen zin zijn uiterst belangrijk. Om van successie-»rechten en dergelijke niet te spreken, denke men slechts »aan de bevoegdheid van crediteuren om uit de nala-»tenschap zich te bevredigen. Ik verheel niet dat het »gevoelen van een degelijk kenner der levensverzekering, »Malss, mij het meest toelachen zou. Hij zegt: [1]) »men »»moet toegeven dat de vraag niet zonder zwarigheden »»is. — Maar zij behoort opgelost en wel ten gunste der »»overblijvenden, want dit is het rechtmatige doel der »»volkshuishoudkundige beweging van onzen tijd. Het »»recht nu behoort ten slotte aan de volkshuishoudkunde »»ondergeschikt te zijn. Deze overweging schijnt inder-»»daad klemmend uit sociaal politiesch oogpunt.""

---

§ 7.

Wanneer het vaststaat, dat den verzekeringsnemer het voordeel, uit een, door hem, ten behoeve van een derde, genomen levensverzekering, niet toekomt, kan hij de polis niet *verpanden* aan een zijner crediteuren tot zekerheid eener, door hem aangegane, schuld; (art. 1198 al. 5 B.-W.) ook al is hem, in de polis, de bevoegdheid gelaten, om, gedurende het beloop der verzekering, den naam van den derde, overeenkomstig zijn goedvinden, in te vullen.

Practisch kan hij hetzelfde resultaat verkrijgen door den naam van den crediteur op de polis te stellen en

[1]) Zeitschrift f. d. ges Handelsrecht, XII, pag. 495.

[illegible] zal.
[illegible] nemen".
[illegible] ing-
[illegible]
[illegible] heeft
[illegible] zek-
[illegible] ering-
[illegible] Fransche
[illegible] het
[illegible] recht.
[illegible] naar
[illegible] lijke
[illegible] W.
[illegible]

[illegible]

[illegible] wezen [illegible] dat [illegible] heeft [illegible] dat [illegible] voor- [illegible]

[illegible] of [illegible] de [illegible] kenning [illegible] bekend.

Het Hoog Gerechtshof van Ned. Indië, plaatste zich ook op dat standpunt en paste, in dit stelsel terecht, de artt. 1200, 1201, 1202 B. W. toe.

Het oordeelde, dat de machtiging door den pandgever (de verzekeringsnemer) aan den pandhouder, om, op eigen quitantie, de verzekerde som te ontvangen nietig is, zijnde niets anders dan een beding om zich het pand toe te eigenen wat bij art. 1200 B. W. is verboden.

Bij niet-voldoening van de schuld kende het hem wel de bevoegdheid toe de polis, in het openbaar, te doen verkoopen:

»Overwegende dat de bevoegdheid om, bij niet-voldoe-»ning der schuld, na het verstrijken van den bepaalden »termijn, of, indien geen vasten termijn is bepaald, na »sommatie tot voldoening, het pand in het openbaar te »doen verkoopen den pandhouder bij artt. 1155 en 1201 »B. W. is toegekend in alle gevallen, wanneer daarom-»trent door partijen niet anders is overeengekomen;

»dat mitsdien vaststaande dat de, door den heer L. blij-»kens acte van 1 Juni 1875 verschuldigde som van *f* 3600.— »na het verstrijken van den daarbij bepaalden termijn »niet is betaald, de eerste geïntimeerde volkomen gerech-»tigd was, om, krachtens dit artikel, tot de openbaren »verkoop van de, in pand gegeven, schuldvordering, met »inachtneming der plaatselijke gebruiken, over te gaan, »tenzij mocht blijken, dat partijen overeengekomen waren »dat hij dit niet zou mogen doen.

»Overwegende, dat de appellante zulks wil afgeleid »zien uit de slotbepaling der gemelde acte, houdende, »dat de schuldeischer het recht zoude hebben om, bij »nonbetaling dier schuld, de verzekerde som tegen qui»tantie, van de maatschappij, te ontvangen, doch geheel »ten onrechte;

»dat toch deze bepaling in de eerste plaats niet in»houdt, het zoo even bedoelde beding, dat de schuld»eischer het recht niet zoude hebben om, bij nonbetaling, »het pand in het openbaar te doen verkoopen;

»dat zij voorts, al zou daaruit kunnen worden afge»leid, dat de pandgever niet gewild heeft, dat de schuld»vordering zou worden verkocht, toch voor niet geschreven »zou moeten worden gehouden, omdat, daargelaten de »daarin vervatte machtiging tot ontvangst geen uitwer»king kon hebben, wijl lastgeving eindigt met den dood »van den lastgever, de aan den pandhonder toegekende »bevoegdheid om, eene tot onderpand verstrekte, schuld»vordering te innen, re vera, niet anders is dan een be»ding om zich het pand toe te eigenen, welk beding, naar »luid van art. 1154 B. W. nietig is [1])."

Om dezelfde redenen, die ik aanvoerde, hield ook het opperste Gerechtshof van Oostenrijk het voor onmogelijk

---

[1]) Arrest van 1 Dec. 1881, Indisch Weekblad van het Recht n°. 966. Daar dit tijdschrift niet door iedereen kan worden geraadpleegd, deel ik de betrekkelijke overweging in haar geheel mede.

Zie ook een vonnis van de Rechtbank van Lyon van 10 Nov. 1882. (Bulletin des Assurances, Febr. 1883).

dat de verzekeringsnemer, tot zekerheid zijner schulden, polissen eener, door hem, ten behoeve van een derde gesloten, levensverzekering, tot zekerheid zijner schulden, aan zijne crediteuren in pand kan geven [1]).

Men voere niet tegen mij aan, dat sommige maatschappijen toch, in hunne reglementen, aanbieden, om polissen, die reeds, gedurende een zeker aantal jaren, meestal drie jaren, loopende zijn, *te beleenen* tegen genot van een zeker pct. rente, mits de polis, als onderpand, bij den verzekeraar worde nedergelegd en dat, wat bij den verzekeraar kan worden beleend, ook bij ieder ander kan worden verpand.

Dit toch zou onjuist zijn.

De verzekeraar beleent hier niet de polis, in dien zin dat hij, tot onderpand der richtige teruggave, van het, den nemer geleend geld, een dezen toekomend voordeel verkrijgt.

Indien de nemer de premiën niet betaalt, behoeft de verzekeraar dat voordeel niet uit te keeren en in dat geval zou hij ook niets meer hebben om zich uit te voldoen.

Indien b. v. het verzekeringsbedrag *f* 8000 bedraagt en de verzekeraar den nemer *f* 2000 leent, met de polis tot onderpand, heeft hij de eventueele uitkeering van *f* 8000 niet in pand genomen.

---

[1]) Zie Scherer t. a. p.

Endemann: Handbuch des Deutsche See und Wechselrechts, II § 176, verwerpt ook de mogelijkheid van verpanding.

Zoodra toch de nemer met de premie-betaling ophoudt, is de verzekeraar van de uitkeering bevrijd; hij kan ze dus niet meer terughouden en waaruit zou hij nu zijne *f* 2000 moeten terugnemen?

De nemer geeft dan ook aan den verzekeraar niet het hem toekomend voordeel der uitkeering in pand, maar geheel iets anders en wel de door hem reeds betaalde reserve.

Van daar de eisch dat de verzekering eenige jaren geloopen moet hebben, want eerst dan is er eene eenigszins beteekenende reserve verkregen.

Geeft de nemer het geleende niet weder terug en vervalt de verzekering, dan kan de verzekeraar zich uit die reserve, die hij anders mede zou hebben gebruikt, om er de eventueele uitkeering, na den dood des nemers, mede te doen, nu gebruiken om zich, voor hetgeen hij geleend en niet terug ontvangen heeft, schadeloos te stellen.

Bovendien kan bij beleening door den verzekeraar nooit van *verpanden* van de polis in den zin van art. 1199 B. W. (hoe toch zou in dit geval aan de daar gevorderde formaliteit voldaan worden?), maar slechts van teruggave der polis door den nemer aan den verzekeraar sprake zijn.

Evenmin kan de polis, door den nemer, worden *gecedeerd.* [1])

---

[1]) Bij het zoo even aangehaalde arrest heeft het Hoog gerechtshof in Indie beslist, dat hij, die, als schuldenaar, aan zijn schuldeischer afstaat, overdraagt al de rechten, voortspruitende uit een levens-

Wanneer hem het voordeel uit de polis niet toekomt, kan hij het ook aan een ander niet afstaan.

Bij cessie doet de schuldeischer den derden persoon treden in de rechten, rechtsvorderingen, voorrechten en hypotheken, welke hij ten laste van den schuldenaar heeft, (art. 1437 B. W.)

De verzekeringsnemer heeft geen recht om van den verzekeraar het verzekerd bedrag op te vorderen, in de rechten *daarop* kan hij dus onmogelijk een derden persoon doen treden; wel heeft hij het recht, mits hij zelf op de gestelde voorwaarden zijn premie betale, van den verzekeraar te vorderen, dat deze de verbintenis nakome; maar dàt kan hij een ander niet overdragen; als de nemer uittreedt vervalt de geheele overeenkomst.

---

verzekering, ten behoeve van erfgenamen of rechtverkrijgenden, met machtiging, om het verzekerd bedrag, in geval van vóóroverlijden, op eigen quitantie te ontvangen, tot voldoening van het als dan nog verschuldigde, moet geacht worden, de, uit de levensverzekering, ten laste van den verzekeraar, voortvloeiende schuldvordering, in pand gegeven en niet gecedeerd te hebben.

II.

---

§ 1.

In tegenoverstelling van het in het vorig hoofdstuk bestreden gevoelen, is betoogd dat de derde, ten wiens behoeve de verzekering gesloten wordt, op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst, het voordeel verkrijgt.

Labbé heeft trachten aan te toonen dat de verzekeringsnemer de negotiorum gestor is van den derde, ten wiens behoeve de overeenkomst werd aangegaan. [1])

De verzekering dient, zoo oordeelt hij, om dengene, ten wiens behoeve zij gesloten wordt, tegen het mogelijke onheil, dat hem, door den dood des nemers, treffen kan, te beschermen; het zijn dus vreemde belangen, die de nemer, bij het sluiten der overeenkomst, behartigt, en die hij vrijwillig, bloot ter wille van den derde, waarneemt. Labbé erkent ondertusschen zelf, dat dit slechts ten deele geldt en dat, als de verzekerings-

[1]) Sirey: Récueil Général des Lois et des Arrêts, 1877, I, 393—98, 1880, I, 337, II, 249—51 en 1885, I, 5.

nemer zich bij, de polis, het recht heeft voorbehouden, om den naam van den derden bevoordeelde naar zijn goedvinden in te vullen, er niet aan negotiorum gestio te denken is.

In dat geval is Labbé het met het Hof v. Cassatie eens.

Hij ook acht het een onoplosbare tegenstrijdigheid om een op geld waardeerbaar belang, zooals het, uit de polis, voortvloeiend vorderingsrecht, zonder tegenspraak is, zich ter vrije beschikking te willen voorbehouden, maar het tevens aan de crediteuren te willen onttrekken en als niet tot de nalatenschap behoorend, te beschouwen.

En ook bij gemengde verzekering laat deze theorie ons in den steek, want die een levensverzekering voor zich zelven sluit, behartigt, in de eerste en voornaamste plaats, *eigen*, niet *vreemde* belangen.

Maar behalve deze, bestaan er nog andere redenen waarom men de levensverzekering ten behoeve van eenen derde niet als negotiorum gestio kan beschouwen.

Scherer heeft er twee: [1])

»Die Theorie Labbé's ist unhaltbar, weil, wenn sie »richtig wäre, der Dritte als Geschäftsherr zur Zahlung »der Prämien gezwungen werden könnte; über dies läszt »Labbé denjenigen, welcher sich zur Zahlung der Prämien »verpflichtet, als negotiorum gestor des künftigen Gläu»bigers auftreten. (Gläubiger und Schuldner in einer »Person)."

---

[1]) t a p.

Ik heb nog meer.

Negotiorum gestio geschiedt wanneer iemand, vrijwillig, zonder daartoe last te hebben bekomen, eens anders *zaak* met of zonder deszelfs weten waarneemt (art. 1390 B. W.).

Labbé daarentegen spreekt voortdurend van de waarneming van eens anders *belangen*, wat geheel iets auders is.

Iemand, een verzekering ten bate zijner kinderen of vrouw sluitend, neemt ongetwijfeld hunne *belangen*, geenszins hunne *zaken* waar; hij voldoet de premiën ook niet uit hun, maar uit zijn eigen geld, en sluit de verzekering niet op *hun*, maar op zijn *eigen* naam, zoodat, ware de theorie op zich zelf juist, de nemer toch, volgens art. 267 Wetb. v. Kooph., geacht moet worden voor zich zelf te hebben verzekerd.

Voorts staat het vast, dat de verzekeringsnemer, ten allen tijde, met het betalen der premiën kan eindigen; maar de negotiorum gestor, eenmaal begonnen, moet voortgaan (art. 1390 B. W.) [1]).

---

[1]) De Fransche juristen hebben Labbé's stelsel naar het schijnt niet zeer welwillend ontvangen. Hij klaagt er ten minste over t. a p. 85, l. 5, dat men zijne meeningen als „absurdes, du moins juridiquement incompréhensibles" behandeld heeft.

§ 2.

Scherer [1]) heeft de verhoudingen omgekeerd en ziet in den verzekeraar, den negotiorum gestor, van den derden bevoordeelde.

De Maatschappij neemt de bezorging van een bepaalde geldsom, (het verzekerd voordeel) aan den derden bevoordeelde, op zich.

Maar, evenmin als de verzekeringsnemer, is de verzekeraar negotiorum gestor des derden. Negotiorum gestio is kosteloos (art. 1394 B. W.), terwijl, naar de eigen woorden van Scherer, de verzekeraar, voor zijne bezorging van het voordeel aan den derde, wordt betaald.

Hij schrijft: »Die Versicherungsgesellschaft zahlt näm»lich in Durchschnitt nie mehr aus, als sie von den »sämmtlichen-Versprechens Empfängern an Geld erhält; »sie will auch nicht mehr auszahlen; im Gegentheil, »für die Uebermittlung der Gelden an den Dritten läszt »sie sich noch bezahlen".

Bracht inderdaad de verzekeraar het voordeel van den verzekeringsnemer aan den derde over, dan hadden wij hier niet te doen met *negotiorum gestio*, maar met *huur en verhuur van dienst* (art. 1583 B. W.).

Ontving voorts de verzekeraar een *geschenk* [2]), ter bezorging aan een derde, dan zou hij voorzien moeten zijn van eene authentieke acte, die hem de volmacht verleende

[1]) t. a p. 188.

[2]) Want als zoodanig wil Scherer het verzekerd voordeel beschouwen.

om, voor den begiftigde, schenkingen aan te nemen (art. 1720 B. W.) wat niet het geval is; bovendien is het denkbeeld, dat de verzekeringsnemer die ten behoeve van een derde een levensverzekering sluit, dezen iets *schenkt*, onjuist.

---

§ 3.

Want de overeenkomst van levensverzekering ten behoeve van een derde is geen schenking; de nemer schenkt het verzekeringsbedrag niet aan den derden bevoordeelde; vorm en wezen der zaak verbieden dit aan te nemen.

De stoute verzekering van Scherer [1], »Was man auch immer dagegen einwenden mag, der Dritte wird seitens des Versprechens empfängers durch Vermittlung der Versicherungsgesellschaft *beschenkt*," berust op eene miskenning van het wezen der overeenkomst van levensverzekering en schenking beide.

Schenking is niet elke vrijgevigheid, maar eene overeenkomst, waarbij de schenker, bij zijn leven, om niet en onherroepelijk eenig goed afstaat ten behoeve van den begiftigde, die hetzelve aanneemt.

1°. De overeenkomst van levensverzekering ten behoeve van een derde, is echter niet onherroepelijk, ook neemt degene, ten wiens behoeve zij gesloten wordt, niets aan [2]).

---

[1]) t a p 188

[2]) Simons t. a. p. 21 Maart 1885, n°. 25, Boas t. a p. 16 Mei 1885, n° 33. Goudsmit, Verzekeringsbode 8 Mei 1886, n° 32.

2°. Vermag schenking alleen de tegenwoordige goederen van den schenker omvatten.

Het verzekerde bedrag heeft echter nimmer aan den verzekeringsnemer behoord, en maakt dus ook geen deel zijner goederen uit [1]).

3°. Geen schenking, die van art. 724 B. W. uitgezonderd, kan, op straffe van nietigheid, worden gedaan dan bij een notarieele acte, die hier echter ontbreekt [2]).

Wel heeft Mr. Moltzer, op grond van art. 1815 B. W. betoogd [3]), dat deze hier niet noodig zou zijn, maar, zooals Mr. Boas terecht opmerkt, verzet zich art. 1729 B.W. tegen die opvatting en zijn uitzonderingen als art. 1815 B. W., strictae interpretationis [4]).

4°. Kunnen bij levensverzekeringen de bepalingen van het herroepen en te niet doen van schenking niet worden toegepast [5]).

5°. Treden bij schenking, als partijen, schenker en begiftigde op; hier echter zijn partijen de quasi schenker en de verzekeraar [6]).

6°. Wordt, zooals art. 1703 B. W. vereischt, het ver-

---

[1]) Boas t. a. p. 16 Mei 1885, n°. 33.

[2]) Boas t a. p. 1885 n°. 33 en in Themis 47e deel 225.

[3]) De overeenkomst ten behoeve van derden, bladz. 430 en in navolging van hem Mr. Simons t. a. p. 21 Maart 1885 n°. 25.

[4]) Zie het vonnis van de Rechtbank te Utrecht van 31 Maart 1886, Weekbl. n°. 5274.

[5]) Boas t a. p. 16 Mei '85 n°. 33.

[6]) Boas Themis t. a. p. 224.

mogen van den schenker niet in dezelfde evenredigheid verminderd als dat des begiftigden verrijkt [1]).

Volgens Mr. Goudsmit is dit echter niet noodig [2]).

»Van een evenredige vermindering en vermeerdering »van vermogen, leest hij, noch in de bronnen, noch in »onze wet iets; nergens is voorgeschreven, dat vermin»dering en vermeerdering in hoeveelheid of hoedanig»heid met elkander behoeven overeen te komen; beide »behoeven slechts tot elkander in verband te staan, de »een moet door de andere bewerkt worden."

Ik geloof het niet [3]).

Art. 1703 B. W. luidt:

Schenking is eene overeenkomst. waarbij de schenker, bij zijn leven, om niet en onherroepelijk eenig goed afstaat ten behoeve van den begiftigde, die *hetzelve* (dat goed dus) aanneemt.

En daarom verlangde de Rechtbank te Utrecht, dat om van schenking te kunnen spreken, het vermogen van den gever *met het zelfde goed* moet worden verminderd als waarmede dat des begiftigden is verrijkt [4]).

---

[1]) Boas t. a p. 16 Mei '85 n°. 33 en in Themis t. a. p. 224. Simons t a. p. 21 Maart 1885 n°. 25. Zie ook het aangehaalde vonnis der Rechtbank te Utrecht

[2]) t. a. p. 8 Mei 1886 n°. 32.

[3]) Scherer t. a. p. is het met Goudsmit eens: Das Vermögen des Versprechensempfängers wird um die eingezahlten Prämien zu Gunsten des Dritten vermindert; das Vermögen des Dritten wird um die Totalsummen der eingezahlten Prämien, bez. des dafür festgesetzten Aequivalentes vermehrt.

[4]) Dat de overeenkomst van levensverzekering t. b. v e. d. geen

Behalve deze, zoowel aan den vorm als aan het wezen der schenking ontleende bezwaren, zou ik bovendien nog wenschen te vragen: hoe kan men iemand iets schenken, maar tegelijkertijd zich het recht voorbehouden om er naar goedvinden over te beschikken [1]).

---

§ 4.

Om een deel der bezwaren uit den weg te ruimen, neemt Mr. Simons aan dat, niet de uit te keeren som, maar de betaalde premiën worden weggeschonken. [2])

Om van schenking te kunnen spreken, meent hij, moet het vermogen van den gever, in dezelfde evenredigheid, verminderd worden als dat van den begiftigde verrijkt.

Welnu, door de jaarlijksche betaling der premiën geschiedt dit en Mr. Simons wil daarom ook, bij het openvallen der verzekering, de vrouw verplichten, als de man ten haren behoeve de overeenkomst sloot, aan diens erfgenamen het bedrag der betaalde premiën terug te betalen.

---

schenking is van den nemer aan den derden bevoordeelde is ook aangenomen door het Hof van Rouaan 21 Maart 1882 (Wallmans Versicherungs Zeitschrift 7 Juli '83) en het Hof van Brussel 18 April 1881, (Monit. des Ass. XIII, 426).

[1]) Zie Scherer t. a. p. 192—194.

[2]) t. a. p. 21 Maart 1885 n°. 25.

Het verschil kan de vrouw ten bate komen, zonder dat daardoor aan de woorden en aan de ratio van art. 1715 B. W. eenigszins wordt te kort gedaan.

Maar hiertegen kan men inbrengen, dat de derde bevoordeelde, bij het sluiten der overeenkomst, niets van de betaalde premiën aanneemt [1]) ofschoon (zie art. 1720 B. W.) schenking, zonder aanneming, onbestaanbaar is, terwijl, zooals Mr. Boas opmerkt, het redmiddel, om het gezamenlijk bedrag der betaalde premiën van de verzekerde som af te trekken, op hoegenaamd niets is gebaseerd.

---

§ 5.

Mr. Simons [2]) heeft bovendien de meening verdedigd, dat de nemer, bij het aangaan der overeenkomst, den derden bevoordeelde niet *een schenking*, maar een schenkings*belofte* doet, die dan, zooals wij reeds boven zagen, niet op het volle bedrag der gesloten verzekering, maar slechts op hetgeen van dat bedrag, na aftrek der betaalde premiën en hunner rente overblijft, recht geeft.

---

[1]) De Rechtbank te Utrecht, in haar meer gemeld vonnis, overwoog: dat evenmin kan worden gezegd, dat de heer P. de door hem betaalde premien aan de rendante (derde bevoordeelde) zou hebben geschonken.

O., toch dat die premien door den heer P. zijn betaald aan en daardoor het eigendom zijn geworden der Maatschappij Gresham, doch zij nimmer een deel van het vermogen der rendante hebben uitgemaakt.

[2]) t. a. p 14, 21, 28 Maart 1885, n°. 24, 25, 26.

Ook hiermede komen wij echter niet verder.

»Zeer juist is, om te beginnen, de opmerking van Mr. Boas, [1]) dat zij in strijd is met Mr. Simons' stelling, dat door den derden bevoordeelde onmiddellijk een vorderingsrecht tegen den verzekeraar wordt verkregen.

Mr. Simons schreef:

»A. heeft op het oogenblik dat hij de levensverzeke-
»ring sloot, tegen het bepaalde equivalent, voor zijn vrouw
»een recht gekocht op het bedrag der assurantie, een
»recht dat hij haar wel weer kan ontnemen en aan een
»ander overdragen, doch dat, zoolang dit niet is geschied,
»aan de vrouw behoort en dat zij, door het uitdrukkelijk
»aan te nemen, elk oogenblik onherroepelijk kan maken.

»Dat recht kan natuurlijk nog niet worden geldig
»gemaakt; het bedrag kan eerst, met den dood van den
»man worden gevorderd, doch het recht bestaat reeds
»op het oogenblik dat de overeenkomst gesloten wordt."

Hoe een *belofte* die uitwerking hebben kan is mij niet duidelijk.

Als A. mij *belooft*, dat hij mij zijn huis zal verhuren, ben ik nog zijn huurder niet; ik heb wellicht zeer gegronde verwachtingen, dat ik het eenmaal worden *zal*, maar *rechten* kan ik aan de toezegging niet ontleenen.

In de tweede plaats zou deze schenkingsbelofte hare uitwerking missen als de begiftigde, zooals dat meerendeels het geval is, eerst na den dood des verzekerings-

---

[1]) t. a p. 16 Mei 1887, n°. 33.

nemers, van het bestaan der verzekering kennis draagt en aanneemt.

Want schenkingen kunnen, na den dood des gevers, niet worden aangenomen (art. 1720 B. W.)

---

§ 6.

Ook in het Tijdschrift der Notarissen [1]) wordt, in eene aanmerking op het, door de Rechtbank te Utrecht, den 31 Maart 1886, gewezen vonnis, de vraag besproken, of de nemer den derden bevoordeelde iets *schenkt.*

Dat de, door den verzekeringsnemer, bedongen uitkeering niet geschonken wordt, komt den schrijver »onbetwistbaar" voor, maar op de vraag of dat ook niet met de betaalde premie het geval is, schijnt hem het antwoord minder gemakkelijk te geven: »de betaalde premie »toch is uit het vermogen van den verzekerde genomen, »heeft zijn vermogen verminderd en de bevoordeelde »krijgt nu wel niet deze premie zelf, maar toch het recht »op de uitkeering, die, door den verzekerde, door middel »van de betaling der premie, is gekocht. Er heeft dus, »van dit standpunt gezien, wel degelijk aan de eene zijde »vermogensvermindering en aan de andere zijde vermo»gensvermeerdering plaats. De vermogensvermindering »van den verzekerde (nemer) en de vermogensvermeer-

---

[1]) IV, 56.

»dering van den bevoordeelde dekken elkander evenwel niet volkomen.

»Of wij hier schenking kunnen aannemen hangt der»halve af van de vraag of — afgezien van de mogelijkheid »van het opleggen van een last — het vermogen van »den schenker eene gelijke vermindering moet ondergaan »als de vermogensvermeerdering aan de zijde des begif»tigden bedraagt. Deze laatste vraag ter loops te beantwoorden schijnt ons niet wel mogelijk".

Toch was die vraag zeer eenvoudig en het antwoord gemakkelijk te geven; gelijk ik heb getracht aan te toonen, verlangt art. 1703 B. W., zal er van schenking sprake zijn, dat het vermogen des schenkers niet slechts in dezelfde evenredigheid maar met hetzelfde goed worde verminderd als dat des begiftigden verrijkt.

Men kan er jure constituendo anders over denken en dit voorschrift afkeuren; jure constituto wordt het duidelijk gesteld en wij moeten er ons dus aan houden.

---

§ 7.

Een zeer oorspronkelijk stelsel wordt verdedigd door Houthuizen [1]).

Deze schrijver ziet in het levensverzekerings-contract groote overeenkomst met een schenking onder bezwaren-

---

[1]) t. a p. 22

den titel. Een schenking van den verzekeringsnemer aan den verzekeraar; »doch waarvan »de last, de modus, »kan worden herroepen, zoolang die niet in uitdrukkelijke »bewoordingen zal zijn aangenomen, door B. (den derden »bevoordeelde) en deze die aanneming zal hebben be- »teekend of kenbaar gemaakt aan M." (den verzekeraar).

Hoe kan echter van een schenking door den verzekerings-nemer aan den verzekeraar sprake zijn?

In de eerste plaats wat den vorm betreft. Waar is de authentieke acte van art. 1719 B. W.? want art 1724 B W. vindt hier geen toepassing.

Maar ook, wat is hier het object van de schenking, »het goed?"

Niet toch zeker het totaal bedrag der, door den verzekerde gestorte, premiën; dat kan de verzekeraar onmogelijk aannemen, daar eerst, na den dood des verzekerden, als het voor aanneming te laat is, (art. 1720 B. W.) kan blijken hoe groot dat bedrag is.

Ook zou art. 1704 B. W. die opvatting onmogelijk maken.

Elke premie afzonderlijk dan? Dan zou echter de nemer, na eenmaal een premie betaald te hebben, later niet meer behoeven te betalen en de verzekeraar tot uitkeering van het voordeel verplicht zijn, ook al staakte de nemer de premie-betaling.

Ook indien men onder het »eenig goed" de jaarlijksche schenking van een zeker bedrag verstaat zoo lang de gever (de verzekerings-nemer) leeft, komen wij niet verder.

Want een schenking kan niet worden herroepen of te niet gedaan dan in de gevallen bij art. 1725 genoemd en de nemer kan, zoodra hij dit wil, met betaling der premie ophouden.

Ook geloof ik dat de redenen, die het herroepen eener schenking wettigen, geheel misplaatst zouden wezen, wanneer men die wilde aanvoeren, om de premie eener levensverzekering niet langer te betalen.

Ik kan ten minste niet inzien dat het bijv. een zedelijke verplichting der levensverzekerings-maatschappij zou zijn om hare verzekeringsnemers, nadat deze in armoede zijn vervallen, levensonderhoud te verschaffen [1]).

---

§ 8.

Naar mijne meening verliest men bij de vorige oplossingen uit het oog dat de overeenkomst van levensverzekering een *kanscontract* is (1811 B. W.).

En wel een kanscontract, waarin niet de verzekeraar en de derde bevoordeelde, maar waarin nemer en verzekeraar, de contracteerende partijen zijn.

Wat heeft, wanneer zulk een contract ten behoeve van een derde is gesloten, die derde verkregen?

---

[1]) Dat de verzekeringsnemer aan den verzekeraar de premie niet schenkt wordt ook reeds betoogd in het Weekblad voor Notarisambt en Registratie n°. 118

Een vorderingsrecht tegen den verzekeraar [1])?

In geenen deele.

Indien ik tegen iemand een vorderingsrecht kan doen gelden, bestaat er tusschen *ons* beiden een rechtsbetrekking en wel die van crediteur en debiteur.

Zulk een betrekking bestaat tusschen den verzekeraar en den derden bevoordeelde niet.

Wel echter verklaren de verzekeraars in hunne polissen, dat zij tot den derde in geene betrekking staan, en zich tot niets tegenover hem verbinden, terwijl zij

---

[1]) Zonder een der in de vorige paragraphen bestreden theorie te omhelzen, wordt dit geleerd door Mr. Belinfante, Weekbl. n°. 4374, die sterk bestreden is door Mr. van Nooten, Weekblad voor Notarisambt en Registratie n°. 502. In Weekblad n°. 5274 wordt getwijfeld of Mr. B. bij zijn vroeger gevoelen is gebleven.

In hoeverre Mr. Foest t. a. p. 99, dit gevoelen deelt, maakt een punt van strijd uit tusschen Mr. Simons en Mr. Boas (zie Verzekerings-bode van 25 April 1885 n°. 30). De laatste meent dat Mr Foest leert dat het recht van den derde bij het sluiten der overeenkomst wordt gevestigd, maar eerst als hij het aanneemt, verkregen. Daargelaten wat dat gevestigd worden hier dan beteekent, schreef Mr. Foest: Die dood (van den verzekerings-nemer) is ook niet het oogenblik waarop het recht verkregen wordt, maar komt slechts in aanmerking voor het opeischbaar worden, het recht zelf wordt verkregen bij het sluiten der overeenkomst.

En later:

Het noodzakelijk gevolg hiervan is: de som, die tot schadeloosstelling moet strekken, behoort direct aan hem, d. i. aan den verzekerde en blijft dan buiten de gemeenschap. (Bovendien wordt een beroep gedaan op een vonnis van de Rechtbank te Saverne van 21 Mei 1869, waarin werd overwogen que le décès de l'assuré est non pas l'événement qui donne naissance aux droits des ces dernier (beneficiaire) mais simplement la condition qui en suspend l'exercice). Zie voorts v. Lookeren Campagne t. a. p 110.

den nemer, zonder eenige beperking, verlof verleenen om, gedurende den loop der verzekering, den naam van den derde in de polis, naar goedvinden, te wijzigen.

Kan men den derden bevoordeelde dan »schuldeischer van den verzekeraar noemen?"

Het is m. i duidelijk dat dit niet kan.

Wel krijgt de derde, bij het sluiten der overeenkomst, »iets" maar dat »iets" is geen vorderingsrecht; het is de *kans*, dat hem te eeniger tijd het verzekerde bedrag zal worden uitgekeerd.

Want de verzekeraar heeft zich verbonden om, *na den dood* des verzekeringsnemers, den derde het verzekerde bedrag uit te betalen.

Of deze derde dus ooit een vorderingsrecht tegen den verzekeraar zal kunnen laten gelden hangt af van de omstandigheid of hij den verzekeringsnemer al dan niet zal overleven.

Leeft hij korter, is hij bij het overlijden des nemers niet meer in leven, dan behoeft de *verzekeraar* niets uit te keeren.

Leeft hij langer, bestaat hij bij het *overlijden* des nemers nog wel, dan zal hij het verzekerde bedrag kunnen ontvangen en moet de verzekeraar betalen [1]).

Niet van een vorderingsrecht, van een *hebben* dus, maar van een *kans*, van een *wellicht zullen hebben* is

---

[1]) Er kunnen ook nog andere gevallen zijn waarin den derden bevoordeelde het verzekerd bedrag niet wordt uitgekeerd, bijv.: wanneer hij den nemer van het leven heeft beroofd.

hier sprake en Mr. Goudsmit vindt dan ook het kenmerkende eener kansovereenkomst »in den wil der par»tijen om te speculeeren op een volstrekt of betrekkelijk »onzekere gebeurtenis [1]."

Zij, die den derden bevoordeelde een, bij het sluiten der overeenkomst, onmiddellijk ontstaand vorderingsrecht toekennen, zijn omtrent den aard van dat vorderingsrecht ook geenszins eenstemmig.

Mr. Simons spreekt van een vorderingsrecht door een tijdsbepaling opgeschort en schrijft: [2])

»A. (de nemer) heeft, op het oogenblik dat hij de le»vensverzekering sloot, tegen het bepaalde equivalent, »voor zijn vrouw een *recht* gekocht *op het bedrag van* »*de assurantie*, een recht dat hij haar wel weer kan ont»nemen en aan een ander overdragen, doch dat, zoolang »dat niet is geschied, aan de vrouw behoort en dat zij. »door het uitdrukkelijk aan te nemen, elk oogenblik on»herroepelijk kan maken, dat *recht kan natuurlijk nog* »*niet worden geldig gemaakt*, *het bedrag kan eerst met* »*den dood van den man worden gevonden*, *doch het* »*recht bestaat reeds op het oogenblik dat de overeenkomst*, »*gesloten wordt en is slechts*, *wat zijn werking betreft*, »*aan een tijdsbepaling gebonden.* Wij hebben hier te »doen met een dies certus an, incertus quando, een »dag die zeker komen zal, een opschortende tijdsbepa-

---

[1]) Begrip en Wezen der Kansovereenkomsten bladz 30.

[2]) t a p. 14 Maart 1885 n°. 24. (Wij cursiveeren).

»ling dus die, omnium consensu, als een dies en niet »als een conditio werkt; volgens art. 1304 B. W. bestaat »het recht aan een tijdsbepaling gebonden onmiddellijk »en alleen de actie ontbreekt totdat de termijn die bepaald is, is aangebroken."

Van een, aan een *tijdsbepaling*, een dies *certus* gebonden vorderings*recht* des derden kan intusschen geen sprake zijn om de duidelijke woorden van art. 1811 B. W.:

»Een kansovereenkomst is eene handeling, waarvan »de uitkomsten met betrekking tot voor- en nadeel, »hetzij voor alle partijen, hetzij voor eene derzelve van een *onzekere* gebeurtenis afhangen."

Van dien aard zijn:

»De overeenkomst van verzekering."

En waar de wet duidelijk verklaart dat de uitkomst der verzekering voor ieder of eenige partijen van een *onzekere* gebeurtenis afhangt, gaat het wel niet aan dit in een *zekere* gebeurtenis te veranderen [1]).

Bovendien, zou de derde bevoordeelde, indien hij, een door een tijdsbepaling opgeschort vorderingsrecht had, ingeval van faillissement des verzekeraars, art. 1307 B. W. tegen hem mogen inroepen, wat niet kan, omdat niet tijdens het leven des nemers maar eerst na diens dood,

---

[1]) Dit is ook over het hoofd gezien door Mr. Goudsmit, Begrip en wezen der Kansovereenkomsten, blz. 28, n°. 2, toen hij schreef:

Dikwijls immers is gevraagd of men onder onzekere gebeurtenis ook te verstaan heeft de dies incertus quando, certus an. De dood is geen onzeker toeval en toch blijft levensverzekering een kansovereenkomst enz.

eenige betrekking tusschen hem en den verzekeraar wordt geboren

Toen, in 1859, de tegenwoordige successie-wet in behandeling kwam ontging het der 2e Kamer ook niet, dat lijfrenten en levensverzekeringen niet op het *oogenblik van*, maar *door* het overlijden worden verkregen en, na een langdurige strijd met de regeering, werd daarom, met wijziging der voorgestelde redactie, art. 1 in zijn tegenwoordigen vorm vastgesteld [1]).

Maar ook jure constituendo heeft Mr. Simons ongelijk.

Hij verliest uit het oog, dat de dies mortis, ofschoon in het algemeen een dies certus, in sommige gevallen een dies incertus is; en dat wij juist in het door hem gestelde voorbeeld zulk een geval hebben.

Daar geldt het niet de vraag *wanneer* maar *of* de man sterven zal (n.l. vóór of ná de vrouw).

Wanneer met de uitoefening van een recht slechts moet worden gewacht *tot dat* een zeker persoon gestorven is, is de uitoefening van dat recht door een tijdsbepaling opgeschort, want het is zeker dat die persoon eenmaal sterven zal.

Maar wanneer een recht slechts uitgeoefend kan worden *als* iemand vóór of ná een bepaald tijdstip sterft

---

[1]) Vergelijk over dien strijd Sprenger van Eyk t. a. p. 98—101.

Zoo ook schreef Mr. N. T van Nooten. Weekblad voor Notarisambt en Registratie n°. 502:

De verzekering is gesloten, meer niet, geenszins het kapitaal der verzekering verkregen, dat heeft eerst plaats *tengevolge* van den dood des mans.

verandert de zaak. In het eerste geval is het onzeker *wanneer* dat recht zal worden uitgeoefend. In het tweede is het in pendenti *of* het ooit zal geschieden.

Want wel is het zeker, dat de persoon in quaestie sterven zal, maar niet of dat zal plaats vinden vóór of ná den termijn waar binnen het recht zal kunnen worden uitgeoefend

Reeds Papinianus zeide:

»Heres meus, cum ipse morietur centum Titio dato, »Legatum sub condicione relictum est: quamvis enim »heredem moriturum certum sit, tamen incertum est, »an legatario vivo. Dies legati non cedit et non est »certum ad eum legatum perventurum (L. 79 pr. d. de »cond. et demonstrat. XXXV, 1)."

Volkomen ongegrond om diezelfde reden was Mr. Levy's aanval op de memorie van toelichting bij de wet van 1 Juni 1875 (Stb. nº. 81) en ten onrechte schreef hij: [1])

»De assurantie voor den levensduur verzekert niet »een tijdstip welks wisselvalligheid den assuradeur al »dan niet ontheft, zij verzekert eene vergoeding, ver»schuldigd onverschillig wanneer eene gebeurtenis plaats »grijpt, van wiens onontwijkbare zekerheid ieder volko»men overtuigd is."

Wien zou de verzekeraar, wanneer de derde bevoordeelde bij het overlijden van den nemer, niet meer bestaat, moeten uitkeeren?

---

[1]) Themis, 36e deel 1475.

Beter dan Mr. Levy begrijpen de verzekeringsnemers dit. Zij weten, dat als de derde bevoordeelde bij het overlijden van hem of haar, die ten zijnen behoeve de verzekering sloot, niet meer in leven is, de verzekeraar alles in zijn zak zou steken en zij bedingen juist, om dat te voorkomen, dat, bij vóóroverlijden van den derden bevoordeelde, diens erfgenamen het verzekerd bedrag zullen beuren.

Dat bovendien bij de gemengde verzekering geen sprake is van »eene vergoeding verschuldigd, onverschillig wan»neer eene gebeurtenis plaats grijpt van wier onontwijk»bare zekerheid ieder volkomen overtuigd is" zal ieder toegeven, en principieel verschilt levensverzekering ten behoeve van een derde van gemengde verzekering niet.

Bij verzekering ten behoeve van een derde heeft de bevoordeelde de kans om den verzekeringsnemer te overleven en de vastgestelde som te kunnen opvorderen.

Bij gemengde verzekering heeft de verzekeringsnemer de kans om den gestelden termijn te overleven en de vastgestelde som te beuren.

Men werpe mij niet tegen dat de maatschappijen van levensverzekering zich altijd tot uitkeering verplichten door den verzekeringsnemer de meest onbeperkte vrijheid te laten om den naam van den derden bevoordeelde in de polissen, te wijzigen of door de bijvoeging »aan de erfgenamen" ook als de derde vóór den nemer komt te sterven, de overeenkomst zoo in te richten dat steeds een uitkeering moet worden gedaan.

Als aan »de erfgenamen" verzekerd is, blijft de mogelijkheid bestaan, dat, als de verzekerde is overleden, er niemand is om de verzekerde som te ontvangen.

Het is mogelijk, al is het dan ook niet zeer waarschijnlijk, dat iemand al zijn erfgenamen overleeft.

Mr. Boas, die van een tijdsbepaling niets wil weten, kent den derde bij het sluiten der overeenkomst daarentegen *een conditioneel* vorderingsrecht toe [1]).

Ware hier van een voorwaardelijk vorderingsrecht des derden bevoordeelden sprake, hij zou tegenover den verzekeraar, gedurende den loop der verzekering, art. 1298 B. W. kunnen inroepen, wat onmogelijk is.

Bovendien zijn van de vier gebeurtenissen waarvan Mr. Boas dat vorderingsrecht laat afhangen, slechts twee onzeker en toekomstig.

1°. Ontstaat, volgens Mr. Boas, het vorderingsrecht wel op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst, maar is het ook afhankelijk van de conditie, dat het voordeel door den derde aangenomen wordt.

2°. Kan de nemer elk oogenblik de gemaakte beschikking herroepen.

3°. Is het afhankelijk van het betalen der premiën door den nemer.

4°. Zou daarbij nog gevoegd kunnen worden de mogelijkheid dat de begiftigde eerder overlijdt dan de nemer.

---

[1]) t. a. p. 25 April 1885 n°. 30

De eerste omstandigheid is inderdaad onzeker, de tweede, Mr. Boas erkent dit zelf, niet [1]), daar de derde bevoordeelde kan verklaren, dat hij van het beding zal gebruik maken, in welk geval den nemer de mogelijkheid om te herroepen is ontnomen.

Eveneens heeft de derde bevoordeelde het in zijn macht om aan de onzekerheid, sub 3 vermeld, een einde te maken, want houdt de verzekeringsnemer met het betalen der premie op, dan kan de derde, ingevolge art. 1418 B. W. dat in zijne plaats doen.

Zoo dringt alles ons er toe aan te nemen dat uit de overeenkomst tusschen den verzekeraar en den verzekeringsnemer voor den derden geen vorderingsrecht wordt geboren.

Slechts na den dood des nemers kan daarvan sprake zijn.

---

§ 9.

Maar wanneer?

Is na den dood des nemers de verzekeraar verplicht het verzekerd bedrag aan den derden bevoordeelde uit te keeren?

---

[1]) Hij schrijft:
Wel is waar, vervalt de bevoegdheid van den nemer om te herroepen, zoodra de bevoordeelde heeft aangenomen, maar dan blijft de voorwaarde der premie toch bestaan, terwijl bovendien de bevoordeelde in den regel niet voor het overlijden van den nemer kennis draagt van het bestaan eener levensverzekering en dus de handeling, die het herroepingsrecht doet ophouden, eerst bij den dood van den nemer plaats grijpt.

Neen. De derde moet voorzien van de, in de reglementen geeischte bewijsstukken, bij den verzekeraar het bedrag komen opvragen [1])

Zoolang de bevoordeelde dit niet heeft gedaan blijft het bedrag in handen van den verzekeraar en in de reglementen der maatschapijen wordt gewoonlijk bepaald, dat, wanneer, binnen een zeker tijdsverloop, de derde de vereischte bewijsstukken niet heeft ingediend of het verzekerd bedrag opgevorderd, de geassureerde kapitalen aan den verzekeraar vervallen [2]).

Of de derde bevoordeelde onmiddellijk, dan wel eerst na te hebben aangenomen, bij het beding in favorem tertii een recht verkrijgt, behoeft dus in dit geval niet te worden onderzocht [3]).

---

[1]) Meestal moet, tenzij de verzekeraar meer mocht eischen, worden overgelegd:

a. Een wettig dood en begrafenisbewijs.

b. Een getuigschrift omtrent den identiteit van den verzekerden overleden persoon.

c. Een beschrijving van de ziekte enz. en van den doods de verzekerden.

d. Een geboorte-acte.

[2]) Houthuizen t. a p. 17 schreef dan ook minder juist: Is het tijdstip der uitkeering daar, zoo wordt de verzekerde som den bevoordeelde aangeboden door den verzekeraar.

[3]) Vooral of het voor den derde nog mogelijk was, na den dood des verzekeringsnemers aan te nemen, was een punt van geschil voor de Fransche Juristen Toestemmend antwoordde het Hof van Lyon, 2 Juni 1863. Dalloz 1863, II, 119. Tribunal de la Seine, 4 Juli 1882. Monit. des Ass. XIV, 487.

Zie ook Demolombe t. a. p. 24e deel n°. 254.

Bij levensverzekering ten behoeve van een derde staat het vast dat de verzekeraar niet behoeft te betalen alvorens de derde zich aanmeldt.

Nu kan men spreken van een recht des bevoordeelden, daar hij *thans* de uitkeering van den verzekeraar kan vorderen.

Zoo oordeelde ook de Rechtbank van Utrecht:

»*O.* dat, terwijl alzoo bij die overeenkomst Pondman »(de verzekeringsnemer) tot een dadelijke — de maat»schappij Gresham tot een toekomstige, en van een on»zekere gebeurtenis afhankelijke praestatie, zich verbond, »voor den derden belanghebbende eerst door hare, na het »overlijden van den heer P., aan de maatschappij Gres»ham kenbaar gemaakte wilsuiting, om van het ten »haren behoeve gemaakte beding, gebruik te maken, »het recht op de uitkeering der bij de polis bepaalde »som is verkregen." [1])

Gaan wij het in de vorige paragraphen uiteengezette na, dan zien wij dat: [2])

---

[1]) In haar meermalen aangehaald vonnis.

[2]) Zoo ook Utrecht t. a. p.

O., dat de Maatschappij dientengevolge gehouden was de vastgestelde som uit te keeren na den dood van den heer P aan den persoon, die alsdan zou blijken daartoe geroepen en in leven te zijn, nadat deze haar zijn wil om het hem toegedachte voordeel te genieten zou hebben kenbaar gemaakt en dat voor haar de uitkomst alzoo afhing van de onzekere gebeurtenissen.

1°. Of de heer Pondman zou sterven.

2°. Of de derde belanghebbende al dan niet nog in leven zou zijn en bereid van het ten zijnen behoeve gemaakte beding gebruik te maken.

1°. de overeenkomst wordt aangegaan tusschen den verzekeraar en den verzekeringsnemer, tusschen hen rechtsbetrekkingen doet geboren worden, maar buiten den derden bevoordeelde omgaat;

2°. de derde bevoordeelde een kans krijgt om eventueel het verzekerd bedrag te beuren, afhangend van de onzekere gebeurtenis, of hij, al dan niet, bij den dood des nemers zal in leven zijn;

3°. in het eerste geval de derde, voorzien van de noodige bewijsstukken, na zich bij den verzekeraar te hebben aangemeld, het recht heeft uitbetaling te vorderen. [1])

Mr. Boas [2]) is van ons resultaat niet zeer ver meer verwijderd.

Hij schrijft:

»Bij de levensverzekering zijn twee verschillende momenten. Het eerste is de overeenkomst tusschen den »verzekeraar en den verzekeringsnemer, het tweede die »tusschen den verzekeraar en den derde.

»Ik geloof dat alle moeielijkheden kunnen opgelost »worden wanneer men de overeenkomst tusschen ver»zekeraar en nemer, waarbij de eerste zich verbindt bij

---

[1]) *Gedurende het leven des verzekeringsnemers* kan de derde dus niet aan den verzekeraar verklaren, dat hij de verzekerde som wil beuren. Zoo iets zou ten eenenmale misplaatst zijn.

Boas t. a. p. 16 Mei 1885, n°. 33, meent dat het niets ter zake zou doen, omdat het recht van den derden bevoordeelden vóór de dood des nemers niet op geld waardeerbaar is.

Zie ook Houthuizen t. a. p. 23.

[2]) t. a p. 16 Mei 1885, n°. 33.

»overlijden van den laatsten aan een ander een zeker »bedrag te betalen beschouwt als de eigenlijke overeen- »komst van verzekering, afgescheiden en geheel onaf- »hankelijk van de vraag van aanneming door den derden.

»Wanneer de nemer is gestorven, ontstaat het tweede »moment; de derde moet verklaren of hij het hem toe- »gekende voordeel wil aannemen (in den regel zal dat »niet op een ander tijdstip geschieden); doet hij dit, »dan is zijn vorderingsrecht volkomen geworden of liever »dan is volmaakt de overeenkomst tusschen den verzeke- »raar en den derde, die uit kracht van die overeenstem- »ming vorderen kan. Een andere opvatting zou tot de »conclusie leiden, dat niemand anders dan de nemer de »voldoening van het verzekerd bedrag kan vorderen."

---

§ 10.

Is het voor de derde bevoordeelde op haar recht om het verzekerd bedrag te beuren van invloed dat de verzekeringsnemer met haar, hetzij in algeheele gemeenschap, hetzij in gemeenschap van winst en verlies of van vruchten en inkomsten is gehuwd geweest?

Ontstaat, en wij meenen dit te hebben aangetoond, voor den derden bevoordeelde, eerst, als hij, na den dood des verzekeringsnemers, zich bij den verzekeraar, tot het in ontvangst nemen der verzekerde som, aanmeldt, een recht, dan moet die vraag stellig ontkennend worden beantwoord.

De gemeenschap toch wordt ontbonden door den dood (art. 181 B. W.).

Er bestaat dus op het tijdstip, dat de bevoordeelde (de vrouw) van een verkregen recht kan spreken, geen gemeenschap meer, en wat na de ontbinding der gemeenschap wordt verkregen, maakt er geen deel meer van uit [1]).

Het spreekt van zelf, dat zij, die van een recht des derden bevoordeelden, op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst ontstaand, spreken, tot een ander besluit moeten komen en terecht verwijt Mr. Simons hun, die dit niet doen, dat zij uit hunne leer niet de noodzakelijke gevolgen hebben getrokken [2]).

---

[1]) Zie Utrecht t. a. p.

O., dat de huwelijksgemeenschap van rechtswege ontbonden is door den dood, dat hieruit volgt dat het recht der rendante op de uitkeering der bedoelde som, hetwelk zooals gezegd is, door hen eerst nà het overlijden van den heer P. is verkregen, en dan ook die, door de rendante geinde som zelve, nimmer een bate van de, tusschen haar en haren echtgenoot, tot aan diens dood bestaan hebbende gemeenschap, noch van de nalatenschap van dezen heeft kunnen uitmaken.

[2]) t. a. p. 14 Maart '85, n°. 24. Consequent was echter Mr. Belinfante t. a. p. Hij wil het verzekerd bedrag tot de baten der gemeenschap brengen, 1°. omdat gedurende de gemeenschap de overeenkomst gesloten wordt, en de vrouw onmiddellijk daaruit haar recht ontleent, 2°. omdat de premiën uit de gemeenschap betaald worden en het niet aangaat de gemeenschap wel het passief der premiën te laten betalen, maar het actief der som te ontnemen (Zie l. 10 Dig. de reg jur.)

Zie ook van Lookeren Campagne t. a. p. 110.

De meening dat de gemeenschap door de betaling der premiën wordt bezwaard, bracht het Tribunal correctionel de la Seine 27 Nov. 1885 (Argus 6 Dec. 1885 n°. 302) in een geding, waarin de weduwe van iemand, die door een onbekwamen tandarts zijn leven verloren had, van dezen schadevergoeding vroeg, tot de volgende, terecht door l'Argus „étrange" genoemde theorie.

Wordt het recht des bevoordeelden eerst na de ontbinding verkregen, dan doet het niets terzake op hoedanige wijze de gemeenschap tusschen nemer en bevoordeelde geregeld is geweest en wij behoeven ons niet met de verschillende wijzen, waarop dit zal kunnen plaats hebben, bezig te houden.

Voor hen, die van een rechtsverkrijging gedurende het huwelijk spreken, is dat natuurlijk anders.

Mr. Simons schrijft [1]:

»Bestaat er geen algeheele gemeenschap, maar slechts »van winst en verlies, dan zal het voor de vrouw ver»kregen recht ook niet voor de helft aan de erfgenamen »of crediteuren van den man mogen worden toegekend".

»Maar, daar volgens art. 221 B. W. de opleg van on»verteerde inkomsten als winst moet worden beschouwd »en de gekapitaliseerde waarde inderdaad een dergelijke

---

En ce qui concerne les dommages -- interêts réclamés par la partie civile.

Attendu qu'a ce point de vue le Tribunal ne doit se préocuper, que du dommage matériel résultant pour sa veuve de la mort du sieur Lejeune.

Attendu que si cet évènement a pu ralentir la marche des affaires de la maison de commerce de Lejeune, il faut reconnaitre qu' il a été en même temps une source de bénèfices pour sa famille, puis qu' il a fait cesser le paiement annuel des primes d'une assurance sur la vie qu' entretenait Lejeune et qu' il a rendu immédiatement exigible le montant de cette assurance soit 40.000 francs.

De redactie van het Weekbl. voor Notarisambt en Registratie (nos 180, 181, 183 en 185) oordeelt ook dat de verzekerde som geen deel der gemeenschap uitmaakt.

Zoo ook Boas, t. a. p. nº. 33 en Themis t. a. p. 218.

Vergelijk voorts Smid t. a. p. en Simons t. a. p. 21 Maart 1885 nº. 25, die tengevolge hunner opvatting omtrent de reserve een gewijzigd gevoelen voorstaan.

[1]) t. a. p 21 Maart 1885, nº. 25.

»opleg is, heeft ook dan de vrouw het recht op de helft »dier waarde en zal bovendien ook in dat geval het voor»deel, dat uit het aleatoir karakter der overeenkomst »voortvloeit, ten haren voordeele mogen komen".

---

§ 11.

De vraag of de vader, als hij een verzekering ten behoeve van een derden sluit, de bepalingen omtrent de legitieme portie moet inachtnemen, moet ontkennend beantwoord worden [1]).

De legitieme portie of het wettelijk erfdeel is een gedeelte der goederen, hetwelk door de wet aan de, bij de wet geroepen erfgenamen, in dezelfde linie, wordt toegekend en waarover de overledene, noch bij *gifte* onder de levenden, noch bij uitersten wil, heeft mogen beschikken. (art. 960 B. W.)

Daar nu het sluiten eener levensverzekering ten behoeve van een derde, gelijk wij hebben aangetoond, geene beschikking bij gifte is, kan de vader er de

---

[1]) In een hoofdartikel in l'Argus van 2 Aug. 1885 n°. 214 (L'assurance sur la vie et la quotité disponible) lezen wij:

Les enfants élèveront-ils la pretention d'empêcher leur pére d'user son argent pour acheter les cigares de son choix par exemple?

Non sans doute: Cependant à la fin de l'année sa consommation de cigares aura pu lui couter 360 francs à raison de 1 franc par jour. Or cette dépense, dont les fils ne songeront pas à lui contester le droit admettriez vous que si au lieu de la traduire en cigares, elle se traduisît en paiement de primes d'assurances, les dits fils seraient fondés à la blamer et à se prévaloir pour attaquer l'assurance.

bepalingen omtrent de legitieme niet mede schenden.

Inkorting van het verzekerd bedrag kan dus ook niet door de legitimarissen gevraagd worden; want (zie art. 967 B. W.) dit is alleen mogelijk van *giften* of *schenkingen*, die aan het wettelijk erfdeel te kort doen [1]).

Anders besliste het Hof van Montpellier [2]), het Hof van Parijs 26 November 1878 [3]) en het Hof van Cassatie 9 Mei 1881 [4]).

Evenmin komt (zie art. 968 B. W.) de verzekerde som of het aan premiën betaalde bedrag, in aanmerking bij de berekening van het wettelijk erfdeel, en moet die som of het bedrag der betaalde premiën worden ingebracht (art. 1132 B. W. [5]).

Heeft de wetgever den nemer, ten opzichte der legitieme, geheel vrij gelaten, om te bepalen hoe groot het verzekerd bedrag zal zijn, diezelfde vrijheid liet hij hem niet bij tweede of volgend huwelijk, als er uit een vroeger bed kinderen of afkomelingen zijn.

Art. 237 B. W. verbiedt, dat de man of de vrouw, kinderen of afkomelingen hebbende uit een vroeger

---

[1]) Mr. Simons t, a. p. 21 Maart 1885, n°. 25 is, daar hij de betaalde premiën „een schenking" van den nemer aan den derden bevoordeelde acht, van een ander gevoelen.

Het Italiaansche Wetboek van Koophandel beschouwt ook de gestorte premiën als schenking en aan inkorting onderworpen (art. 448).

Over de rechten van den legataris, zie men Houthuizen t. a. p 24.

[2]) Dalloz 74, II, 102

[3]) France Judiciaire III, 2, 273.

[4]) Dalloz 82, I, 97.

[5]) Zie ook Boas t. a, p. 31 Jan. 1885 n° 18.

bed en een tweede of volgend huwelijk aangaande, aan den tweeden of verderen echtgenoot, *meerdere voordeelen mag bespreken*, dan in art. 236 B. W. zijn vermeld.

Den man is dus de bevoegdheid ontnomen de vrouw op eenigerlei wijze, boven het minste gedeelte, hetwelk een der kinderen of bij vóóroverlijden deszelfs afkomelingen genieten, en in elk geval nimmer boven het ¼ van den boedel van den hertrouwden echtgenoot, te bevoordeelen.

Bij levensverzekering ten behoeve van een derde, wordt die derde niet begiftigd, maar wel bevoordeeld, en *bevoordeeling* boven hetgeen een van de voorkinderen geniet, in elk geval boven het ¼ van den boedel des hertrouwden, is verboden.[1])

Doet men dit toch, dan zal m. i. de verzekeraar het meerdere ook behoeven uit te keeren, daar hij den derden bevoordeelde niet kan tegenwerpen dat deze daarop geen recht kan doen gelden; art. 236 B. W. kan wel door hen, die door de beschikking des mans benadeeld zijn, niet door derden worden ingeroepen.

Den rechthebbenden zou het beroep ook niet baten, omdat het te veel, noch de premieën in den boedel des nemers kunnen worden gebracht.

---

[1]) Door ten behoeve zijner vrouw eene levensverzekering te nemen, kan de man art. 949 B. W. dus niet ontduiken.

§ 12.

Voor de crediteuren is het eveneens van veel belang te weten, dat aan den derden bevoordeelde geen schenking gedaan wordt.

Zij kunnen slechts art. 1377 B. W. inroepen, de ontbinding der overeenkomst en van den verzekeraar de terugbetaling der premie vorderen.

Zij moeten dan echter aantoonen:

1°. dat de verzekering ter bedriegelijke verkorting hunner rechten is genomen;

2°. dat er van den kant der *beide* partijen (al. 2) bedrog heeft plaats gehad.

Ik behoef niet te zeggen hoe moeilijk het voor hen zal zijn deze bewijzen te leveren.

In geval van faillissement van den verzekeringsnemer hebben de crediteuren geen meerder recht; ook al is de laatste premie binnen den termijn van 60 dagen voor den aanvang van het faillissement betaald; op art. 775 en 776 W. v. Kooph. kunnen zij, nu er geen schenking is, zich niet beroepen.

Ik ontken niet dat er voor den nemer nu gelegenheid bestaat zijdelings te bereiken, wat hij tengevolge der bepaling over het wettelijk erfdeel en van art. 179 al. 3, art. 956 en art. 1715 B. W. niet direct doen mag[1];

---

[1]) Dat het den man mogelijk wordt gemaakt art. 179 al. 3 B. W. te ontduiken is reeds opgemerkt in Weekbl voor Notarisambt en Registratie, n° 185.

maar het is geheel iets anders om iemand bij een schenking of testamentaire dispositie te bevoordeelen, dan om hem een kans op mogelijk voordeel te scheppen.

---

§ 13.

Nog een enkel woord over het verschil in gevolgen tusschen het door mij ontwikkelde systeem, en dat van het Fransche Hof van Cassatie.

De Fransche jurisprudentie oordeelde, dat, bij het sluiten der overeenkomst, de nemer het voordeel (de verzekerde som) verkreeg, en, dat hij, door de polis op naam van een derde te stellen, dezen dit voordeel overdroeg.

Was nu die derde bevoordeelde niet duidelijk aangewezen,[1]) of had de nemer er de woorden »aan order" bijgevoegd, dan achtte het Hof het niet duidelijk wien het voordeel was overgedragen; het verzekerd bedrag bleef mitsdien het eigendom des nemers en maakte van zijn nalatenschap, na zijn dood, deel uit.

In mijne opvatting is het anders.

Is het niet duidelijk wien, na den dood des nemers, moet uitgekeerd worden, dan behoudt *de verzekeraar* het bedrag; hij heeft met den nemer een contract aangegaan welks uitkomst, betrekkelijk het voor- of nadeel

---

[1]) Nettement indiqué luidt het in de arresten en vonnissen.

afhing van de omstandigheid, of er na den dood des nemers al dan niet iemand zou wezen om het verzekerd bedrag op te vragen.

Wel is er thans iemand, maar hij kan zijn recht niet bewijzen en de verzekeraar is dus tot uitkeering niet verplicht.

Dat de Fransche Juristen anders oordeelden was intusschen van hun standpunt volkomen juist.

Neemt men aan, dat de nemer zelf het voordeel verkrijgt en het vervolgens aan een ander overdraagt, dan is het logisch om aan die overdracht geen werking toe te kennen, als het niet duidelijk is aan wien zij is geschied.

Mr. Boas [1]) heeft m. i. dan ook ten onrechte beweerd, dat het Hof de verzekering nietig had moeten verklaren en het komt mij voor, dat de schrijver het stelsel van het Fransche Hof niet heeft begrepen.

Hoe Mr. Foest [2]) echter, die van dit stelsel niet wil weten, toch, in geval de derde bevoordeelde niet duidelijk is aangewezen, het verzekerd bedrag, na den dood des nemers, deel van diens nalatenschap wil doen uitmaken, is mij in het geheel niet duidelijk.

Die opvatting mist, naar mijne bescheiden meening, allen grond.

---

[1]) t. a. p. 9 Mei 1885, n°. 32 en in Themis t a p. 228.

[2]) t. a. p. 100.

Ik wensch nog ten slotte op eenige vragen de aandacht te vestigen, die zich kunnen voordoen, als de derde, na den dood des verzekeringsnemers, aan den verzekeraar uitbetaling der verzekerde sommen vraagt.

Hoe moet hij in de polis staan aangeduid?

Het Fransche Hof van Cassatie heeft herhaaldelijk beslist dat de aanduiding met name moest zijn en dat een algemeene aanwijzing als »kinderen", »vrouw", »erfgenamen" enz. niet voldoende was. [1])

Naar mijne meening behoeft de derde bevoordeelde niet met name te worden genoemd.

In art. 1553 B. W. wordt niet bepaald dat het beding ten behoeve van een derde slechts kracht heeft, wanneer die derde nominatim in de overeenkomst wordt vermeld en ik kan niet zien op welken grond men dit dus verlangt. [2])

De derde, die van den verzekeraar de uitkeering verlangt, moet kunnen aantoonen, dat hij, en geen ander, recht op de uitkeering heeft, wat hij natuurlijk ook wel zal kunnen doen als hij niet met name in de polis vermeld staat.

---

[1]) Zie arrest van 7 Febr. 1877, Dalloz 77, I, 337 en de conclusie van den advocaat-generaal Saulnies de la Sinclair voor het Hof van Rennes, 23 Juni 1879, Dalloz 79, II, 115, waarin vele arresten over deze vraag worden vermeld.

Voorts een arrest van 16 Juni 1884, Dalloz 85, I, 150.

Bovendien:

Cour d'Aix, 6 Mei 1871, Dalloz 72, I. 209.

Cour de Lyon, 9 April 1878, Dalloz 79, II, 158

Cour d'Amiens, 20 Dec. 1873, Dalloz 75, II, 11.

Cour de Nimes, 25 Febr. 1880, Dalloz 80, II, 181.

[2]) Zie ook Boas, t. a p n°. 32.

Dat hij ook niet *duidelijk* zou behoeven te zijn aangewezen, zooals wordt beweerd in het Tijdschrift der Notarissen [1]), kan ik echter niet toegeven.

Dat de verzekeraar verplicht zou zijn het verzekerd bedrag uit te keeren aan personen, van het wien het niet duidelijk is of zij wel tot de ontvangst gerechtigd zijn, schijnt mij niet wel te verdedigen.

Aanwijzing van »de kinderen" geeft geen aanleiding tot moeilijkheden.

Het is duidelijk wat men onder iemands »kinderen" heeft te verstaan.

Daar de Fransche jurisprudentie, in navolging van het Hof van Cassatie aannam, dat de nemer het door hem verkregen voordeel aan den derde overdroeg, kende zij, als aan »de kinderen" verzekerd was, het bedrag slechts aan die kinderen toe, die, op het oogenblik van het sluiten der overeenkomst leefden; de later geborenen ontvingen niets. In ons stelsel zal dat niet zoo zijn, daar het voor ons onverschillig is of men, bij het sluiten der overeenkomst, bestaat, maar alles van het oogenblik van het openvallen der overeenkomst afhangt [2]).

Ook Mr. Boas is, zonder voor dit gevoelen bepaalde redenen op te geven, van oordeel, dat »de kinderen"

---

[1]) IV, 56. Volgens de redactie *schijnt* ook Mr. M. Th Goudsmit, Weekbl n°. 5278 van die meening te zijn.

[2]) Zie een vonnis van het Hof van Appel van Nancy, 25 Febr. 1882, Monit. d'Ass. XV, 107.

onverschillig of zij vóór of ná het sluiten der overeenkomst geboren worden, het verzekerd voordeel beuren [1]).

Gesteld intusschen, iemand laat wettige en wettelijk erkende natuurlijke kinderen na; kunnen de laatsten dan mede op het »den kinderen" besproken voordeel rechten doen gelden?

Er is m. i. geen reden die aan hen te ontzeggen want zij zijn ook »kinderen." Dat zij pro rata parte en niet overeenkomstig de bepalingen van de derde afdeeling, van den tienden titel van het 2e boek die som met de wettige kinderen deelen, toonde ik reeds vroeger aan, toen ik er op wees, dat de derde bevoordeelden, ook al zijn zij als »erfgenamen'[2] aangewezen, toch jure proprio en niet jure hereditario op het verzekerd voordeel recht hebben.

Is ten behoeve van »de naaste bloedverwanten" of »het naaste bloed" verzekerd, dan zal, tenzij de nemer zelf mocht hebben verklaard wie hij daaronder wil verstaan hebben, art. 924 B. W. van toepassing zijn.

Verzekering »ten behoeve der »vrouw" levert geen moeilijkheden op.

Gesteld bijv. dat gedurende het beloop der verzekering de vrouw, ten behoeve van wie de overeenkomst oorspronkelijk werd genomen, overlijdt en de man opnieuw gehuwd is, dan zal, naar mijne meening, aan de tweede vrouw het verzekerd voordeel toekomen.

---

[1]) Themis t. a p. 229.

Aan »de vrouw" was verzekerd, welnu, zij is »de vrouw" en weigerde de verzekeraar het bedrag uit te keeren, zij zou zich met recht op art. 1380 B.W. kunnen beroepen.

Natuurlijk zal veel van de omstandigheden afhangen. In het algemeen bijv. zal men bij eene verzekering ten behoeve van zijn »bruid" kunnen beweren, dat zij, na door »later gevolgd huwelijk de vrouw" te zijn geworden, tot de ontvangst is gerechtigd; toch kunnen bijzondere omstandigheden dit oordeel wijzigen.

Daarentegen kunnen zich, als verzekerd is ten behoeve der erfgenamen of rechtverkrijgenden, eenige vragen voordoen.

In de eerste plaats ten opzichte van het recht dat de Staat in dit geval op het verzekerd voordeel kan laten gelden.

Komt het den Staat, indien er geene erfgenamen zijn, toe?

Ik meen ontkennend te moeten antwoorden. De Staat is geen *erfgenaam*.

De erfgenamen treden van rechtswege in het bezit der goederen, rechten en rechtsvorderingen van den overledene. *De Staat* moet zich door den rechter in het bezit doen stellen (art. 880 B.W.). [1])

---

[1]) Zoo ook Mr Opzoomer „Het Burgerlijk Wetboek verklaard", IV, 161:

Wat, als er noch de een noch de ander is? Dan is er geen wettelijk erfgenaam, geen erfgenaam ab intestato opgetreden. Vandaar dat

En hij, die geen erfgenaam is, kan het »den erfgenamen" besproken voordeel ook niet vorderen.

Dat de erfgenaam die verwerpt, zijn aanspraak op het verzekerd voordeel verliest, trachtte ik vroeger aan te toonen en eveneens moet m. i. bij onwaardigverklaring geoordeeld worden.

Ook dan verliest men zijne hoedanigheid van erfgenaam [1]) en aangezien men slechts in die hoedanigheid op het voordeel aanspraak kan maken, kan de onwaardigverklaarde het niet doen.

Hoe vreemd het moge schijnen, hem, die den erflater heeft omgebracht [2]) die den uitersten wil des erflaters heeft verdonkerd, vernietigd of vervalscht, of den erflater belet heeft zijn uitersten wil te herroepen of te veranderen, kan ik de aanspraak op het verzekerd voordeel niet ontzeggen.

Art. 959 B. W. zegt niet, dat hij ophoudt erfgenaam te zijn, maar bepaalt enkel, dat hij, evenals zijn medeechtgenoot en kinderen, uit den *uitersten wil* eenig voordeel zal kunnen genieten.

Eindelijk: welke erfgenamen zijn bedoeld?

---

als er evenmin een testamentaire erfgenaam is, de goederen aan den staat vervallen. Het is de occupatie-leer, die hier door onzen schrijvers omhelsd wordt, niet de leer van het subsidiair erfrecht.

Zie ook prof. Diephuis, Ned. Burg. Recht, IV, 172, 2e druk.

[1]) Als onwaardig *om erfgenaam te zijn* enz. zegt art. 885 B. W.

[2]) In dit geval verliest de derde volgens de reglementen der meeste maatschappijen echter zijne aanspraken

De testamentaire, de wettelijke of beide?

Ik geloof met Houthuizen [1]), dat de beantwoording van de omstandigheden zal afhangen en dat men zal moeten nagaan wat de bedoeling des erflaters is geweest.

Tenzij bepaaldelijk het tegendeel blijke kan echter uit het feit, dat de nemer, wetende dat hij zoowel testamentaire als wettelijke erfgenamen zou achterlaten, nochtans de polis ten name zijner erfgenamen of rechtverkrijgenden stelde, worden afgeleid, dat het zijne bedoeling is geweest de verzekerde som onder zijne erfgenamen, zoowel wettelijke als testamentaire, te doen verdeelen.

---

[1]) t a. p. bladz. 23.

STELLINGEN.

I.

Tusschen Inst. II. § 2 tit. 1 en l. 4 § 1 Dig. 1. 8 bestaat geen strijd.

II.

Ten onrechte beweert Windscheid (Lehrbuch der Pandekten I 702. 4) dat erfpacht zonder pachtprijs kan worden aangegaan.

III.

Het is niet noodig in l. 25 C. de usuris rei, judecat: (4. 32) met Ihering (Jahrbücher für Dogmatik, XII, 324) het woord »veste" in »recte" te veranderen.

IV.

J. R. is de fructuum perceptio eene wijze van eigendomsverkrijging voor den eigenaar der voortbrengende zaak.

V.

Van het recht van abandon kan alleen gebruik gemaakt worden, zoolang de onderneming ten gevolge van welke men abandonneeren wil, nog niet door een nieuwe is gevolgd.

VI.

Indien de makelaardij een vrij beroep wordt, behoort aan de makelaarsboeken de bewijskracht, bij art. 68 W.v.K. daaraan toegekend, ontnomen te worden.

VII.

Ten onrechte wordt beweerd (zie o. a. Prof. Diephuis, Handboek van het Ned. Handelsrecht, I, 227.), dat het protest aan de acceptatie ter eere niet behoeft vooraf te gaan.

VIII.

Ten onrechte zegt Prof. Diephuis (Handboek van het Ned. Handelsrecht III 38): Intusschen is in het algemeen noch de polis, noch de verzekering tot wier bewijs zij strekt van onwaarde, doordien iets, 't welk de polis volgens de wet moet inhouden, daarin niet is uitgedrukt.

IX.

Ten onrechte wordt meestal aangenomen (zie Diephuis, Handelsrecht, I, 185, n°. 4), dat de nemer slechts bij de levering en later niet meer, drie verschillende exemplaren van den wissel kan vorderen.

X.

Art. 307 W. v. K. is niet van toepassing wanneer de verzekerde, die zich van het leven berooft, in eenen toestand verkeerde, waarin hem die daad niet kon worden toegerekend

XI.

Het aannemen van den naam van een bepaald bestaand persoon of firma, waaronder een vennootschap of individu werkelijk handel drijft, zonder daartoe toestemming te hebben bekomen, is geen onrechtmatige daad, ook zelfs dan niet wanneer daardoor het publiek kan worden misleid.

XII.

Een vonnis waarbij verworpen wordt, een exceptie van incompetentie en partijen gelast wordt, ten principale, voort te procedeeren kan niet worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande hooger beroep.

XIII.

Een pactum de compromittendo is in zijn geheel en van rechtswege nietig wanneer daarbij bepaald is, dat eventueele geschillen aan een even getal arbiters ter beslissing zullen worden opgedragen.

XIV.

De erfgenaam, die verwerpt, verliest zijn aanspraken op de aan »de erfgenamen" des verzekeringsnemers verzekerde som.

XV.

Hij die het recht van opstal heeft is geen eigenaar der superficies.

XVI.

Bij het onderhandsche stuk van art. 982 B. W. kan ook over schepen worden beschikt.

XVII.

Ten onrechte nemen Bezeler (Zeitschrift für Deutsches Recht, IX, 144) en anderen aan, dat de uitvoerder eener uiterste wilsbeschikking den erflater vertegenwoordigt.

XVIII.

In art. 1779 B. W. wordt van verbruikbare zaken gesproken, terwijl vervangbare zaken zijn bedoeld.

XIX.

Het beding, dat de rente-heffer, bij wanbetaling der verschenen lijfrente, de gestorte som of het goed zal terug ontvangen is geoorloofd.

XX.

Indien de erflater, tusschen verscheiden uitvoerders eener uiterste wilsbeschikking, de werkzaamheden heeft verdeeld en een hunner zijne aldus aangewezen bevoegdheid overschrijdt zijn zij allen, ieder voor het geheel, voor de onbevoegdelijk verrichtte handelingen aansprakelijk.

XXI.

De echtgenooten kunnen de gemeenschap niet afhankelijk stellen van eene voorwaarde die eerst na de voltrekking des huwelijks hare vervulling erlangen kan.

XXII.

Ten onrechte heeft de H. R. bij arrest van 15 Oct. 1852, (v. d. Honert, afd. B. R., XV, 175—178) en 26 April 1861 (Weekbl. n°. 2270) besllst, dat men in een rechtsgeding, om de overlegging van de oorspronkelijke akte te kunnen vragen moet aantoonen, dat men daarbij belang heeft en dat de vertooning eerst dan te pas komt als men beweert, dat het afschrift met de oorspronkelijke akte niet overeenkomt.

XXIII.

De uitspraak van Cashing (aangehaald bij Mr. Opzoomer, B. W. I, 160): »Mariage is a civil contract to validity »of which clerical intervention is unneccessary" is onjuist.

XXIV.

Ten onrechte wordt betoogd o. a. door Mr. Levy (zie de Amsterdammer van 21, 23, 24, 25 en 26 September 1884), dat het geoorloofd zou zijn, zonder toestemming van den eigenaar, draden te spannen over diens erf.

XXV.

De vrijheid in art. 131 Grw. den Provincialen Staten gegeven, wordt door art. 129, al. 3 Grw. voor een goed deel opgeheven.

XXVI.

Onder »besloten plaatsen" in art. 167 Grw , is elke plaats te verstaan waarvan de toegang voor het publiek verboden is.

XXVII.

Een inkomsten- of rentebelasting ook op bewijzen van Nederlandsch Werkelijke Schuld is ongrondwettig.

XXVIII.

Voor elke gemeente is het oprichten eener schutterij verplichtend.

XXIX.

Art. 17 der Wet van 4 Dec. 1872, Stbl. nº. 134, is in strijd met art. 3 der Grondwet.

XXX.

Onder de woorden »algemeen belang" in art. 153 Gemeentewet, vallen ook de gemeentebelangen zelve.

XXXI.

De gemeenteontvanger die een bevelschrift ontvangt waarbij hem gelast wordt betaling te doen, met aanwijzing eener post, die reeds uitgeput is, is niet bevoegd aan dit bevelschrift geen gevolg te geven.

XXXII.

In art. 10 der Grondwet wordt al. *a* door al. *b* ontzenuwd.

XXXIII.

De Staat behoort zich van allen dwang tot de viering van godsdienstige feestdagen te onthouden.

XXXIV.

Op dien grond is het wenschelijk dat de wet van 1 Maart 1815 Stbl. n°. 24, de z.g. Zondagswet worde herzien.

XXXV.

Onjuist is het te zeggen, dat de voorloopige informatien dienen om te onderzoeken of werkelijk een misdrijf is gepleegd en wie daarvan de dader is, maar dat de instructie tegen een bepaald persoon wordt gevoerd en dat daarin tusschen beiden het kenmerkend onderscheid is gelegen.

XXXVI.

Het is niet goed te keuren, dat in art. 452 Strafwb. gesproken wordt van het »bedrijf" van den bordeelhouder.

XXXVII.

Art. 355 en 356 Strafwb. zijn ook toepasselijk op den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indie.

XXXVIII.

Art. 321 Strafwb. is ook toepasselijk wanneer de, van het, in dat artikel genoemd, misdrijf beschuldigde, het goed vernielt, of weggemaakt heeft.

XXXIX.

Volgens art. 266 Strafwb. is hij, die iemand caricaturen toezendt, met het doel om hem te beleedigen, niet strafbaar zoo die afbeeldingen geen bepaald feit ten laste leggen.

XL.

Geheel willekeurig is de uitspraak van Mr. J. A. Levy: (de Amsterdamsche Kerk-tuchtzaak naar Rechten; bladz. 6): *Straf* kan niet worden opgelegd, tenzij krachtens een regel door het Staatsgezag in de Strafwet gesteld, door den rechter als orgaan van dit gezag, met de vormen en op de wijze bij de wet aangewezen. *Tucht* wordt geoefend uit hoofde eener uitdrukkelijke of stilzwijgende machtiging van Staatwege verleend, door personen of collegien, wier rechterlijke functie als zoodanig aan het Staatsgezag vreemd is.

XLI.

Art. 3 der Wet houdende bepalingen ter bevordering van de verdeeling der markgronden, is zoowel uit economisch als uit juridisch oogpunt zeer af te keuren.

XLII.

Ten onrechte is bij missive van den minister van Binnenlandsche Zaken van 7 April 1852 nº. 232 beslist dat een directeur van een postkantoor ambtenaar is van 's Rijks directe belastingen.

XLIII.

Gemeenten deel uitmakende van het Nederlandsch Hervormd kerkgenootschap behouden, na uittreding uit dat genootschap, haar recht op de tractementen, pensioenen en andere inkomsten, die zij ingevolge art. 168 Grw. genieten.

XLIV.

Bij invoering van het algemeen kiesrecht zou het wenschelijk zijn den volksvertegenwoordigers geen salaris toe te kennen.

---

ter van
beslist,
is van

Her-
t dat
n en
ten.

het
ris

